

# BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA- ÉS IPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA - ALAPÍTVÁ 1913-BAN

JÓ SZERENCSE T!

## Titkári értekezlet Balatongyörökön 2023. május 17-19.



A Bánya- Energia és Ipari Dolgozók Szakszervezete hagyományos, évente megrendezett, képzését tartotta a BDSZ tisztségviselői részére, a Hotel Panorámában. A képzésen részt vettek ágazati szakszervezetünk bányaipari, könnyűipari és nyugdíjas alapszervezeteinek titkárai/elnökei.

A program Rabi Ferenc elnök megnyitójával kezdődött. Őt követte Kis Ambrus budapesti főpolgármester-helyettes előadása „Az önkormányzatiság helyzete Magyarországon” címmel. Majd Holoda Attila, az AURORA Energy Kft. igazgatója lépett a hallgatóság elé. Előadásának címe: Aktuális energiaellátási helyzet és kihívások az orosz-ukrán háború árnyékában. Őt követte Rabi Ferenc a BDSZ elnöke, aki a Magyar Szakszervezeti Szövetség és a BDSZ aktuális feladatairól adott tájékoztatást.

A második nap délelőttjén a BDSZ tagozati vezetői – bányaipari, könnyűipari, nyugdíjas – adtak tájékoztatást, majd tartottak konzultációt a tagozatok és alapszervezetek tevékenységének tapasztalatairól. Ezután a tagszervezés volt a pódium. Először Rabi Ferenc elnök és Sulyokné Kruspán Rozália alelnök vázolták a szakszervezetünk előtt álló ezirányú feladatokat, majd az IndustriAll és az IG METAL tagszervezési projektjei gyakorlati tapasztalatairól, s tagszervezési technikákról szövegesen Gede Richárd a Vasasszakszervezet szakértője és Turai Eszter a BDSZ tagszervezésre alkalmazott munkatársa. (Utóbbival készült interjúnk a 6. oldalon olvasható!)

Délután tagozati ülések voltak, ahol a résztvevők megvitatták a következő témákat: gazdasági, pénzügyi munka az alapszervezeteknél, tagdíjfizetés, nyilvánosság, érdekvédelmi-érdekképviseleti tapasztalatok, pl. bérfejlesztés, munka- és egészségvédelem, nyugdíjasok élethelyzete, intézkedések hatása, életminőséget befolyásoló makró folyamatok stb.

A Nyugdíjas Tagozat vendége Hidasi László nyugdíj szakértő volt. (Lásd A nyugdíjról? című cikkünket, ezen az oldalon!)

(Az alábbiakban, terjedelmi okok miatt, az első nap három előadásának rövidített, szerkesztett változatát olvashatják! – A szerk.)

lon!), míg a Könnyűipari Tagozat ülésén részt vett Dr. Pataki Pál a Textilipari Műszaki Tudomány Egyesület tiszteletbeli elnöke.

A vacsorát követő „kötelező” szabadprogram a csoportos ismerkedésre, a kötetlen beszélgetésekre, s a táncra adott alkalmat, mely utóbbihoz Benkő Tamás és Berényi Attila kollégák biztosították a zenét.

A harmadik nap reggelén mindenki útnak indult hazafelé, s e sorok írója, a szervezőkkel együtt, nagyon reménykedik abban, hogy a sikeres érdekvédelmi munkához megkapott munícióval gazdagodva, s annak gyakorlatba történő átültetésének erős szándékával érkeztek meg.

(Az alábbiakban, terjedelmi okok miatt, az első nap három előadásának rövidített, szerkesztett változatát olvashatják! – A szerk.)

## Az önkormányzatiság ma Magyarországon Kis Ambrus, Budapest főpolgármester-helyettese



A világ átalakul – mondta előadásában főpolgármester-helyettes -, geofizikailag, geopolitikailag (népvándorlás – háborús helyzet kialakulása – kinek lehetünk a szövetségesei?) és gazdaságpolitikai is. A magyar kormány mesterterve, hogy senkinek ne okozunk kárt, és senki ne okozunk nekünk kárt, majd mi „megoldjuk okosba”. Vagyis, mint afféle kompromisszum – lavírozunk a két oldal között.

Jelenleg még működik az ország háttere (szemétszállítás, energiaellátás, közegészségügy, közoktatás), de a kis- és középvállalkozások többsége már nem tudja kifizetni az égbé szökött

energiaárakat. Van jó nemzetközi példa a kormány és a főváros közötti együttműködésre Lengyelországban, ahol az ellentétes politikai oldalon álló országos és fővárosi vezetés kiegyezett az energiaárakat illetően. Ez az ún. lengyel modell – a közszolgáltatások ársapkát kaptak – Magyarországon nem működik.

Szuverenitás – mennyire lehetünk függetlenek? – tette fel a kérdést Kis Ambrus. – Az energiaellátásban is lehetnének azok? A vízi-közmű szolgáltatási hálózat lehetne az első ilyen szektor, bár a jelenlegi energiaigénye ugyanannyi, mint a közvilágításé.

Megoldást jelentenének a különböző EU-s projektek. Nagy baj, hogy a kormány döntéseinek következményként az EU-s források nagy része zárólva van.

Vizsgáldalkodási kérdésekről szólva a főpolgármester-helyettes kihangsúlyozta, hogy a csővezetékek állapota olyan rossz, hogy a víz egy része a csőtörések miatt beleszivárog a földbe. Nyilván ott kell fejleszteni, ahol halaszthatatlan. Kulcskérdés, hogy kinek a kezében van ez a lehetőség? Az önkormányzat nem önmagában érték, hanem attól érték, hogy nagyon közel van a helyi lakosokhoz. Egy polgármesterrel, egy önkor-

mányzati képviselővel lehet találkozni a mindennapokban. A miniszterelnökkel és egy miniszterrel nehezebb. Nyilván ez esetben a helyi önkormányzati vezetők az illetékesek.

Előadása második részében egy dilemmáról beszélt Kis Ambrus, amely a szakszervezettel is kapcsolatba hozható.

- Milyen új gazdasági modellt lehet találni ebben az új helyzetben Magyarországon?

A válasz adott. Nyugati működő tőke (Általában autóipar, ez adja a GDP 20-25%-át), olcsó orosz gáz és olcsó munkaerő. Az olcsó munkaerőbe azt is beleszámítják a munkáltatók, hogy mennyire könnyen tudok megválni tőle. Ha nincs szakszervezet, ha nem kell végkielégítést fizetni, ha simán ki lehet rúgni a dolgozókat, akkor olcsó a munkaerő. Ez a modell ott megfeneklett, hogy az orosz gáz kiment belőle, a nyugati működőtőke sem olyan szívesen jön már ide.

Mi erre a magyar válasz? Kezdjük el a környezeti lehetőséget olcsóvá tenni, és bár az autóiparra felfűztük magunkat, ez tény, de akkor ne a szakképzettséget igénylő irányba menjünk el, hanem a kiszolgálás irányába.

(Folytatás a 2. oldalon.)

## A nyugdíjról

A nemzetközi tapasztalatok, illetve az ezzel kapcsolatos felmérések is azt mutatják, hogy az utolsó havi keresetet hasonlítják össze az első havi nyugdíjjal. Ezt hívják helyettesítési rátának. Magyarul: a nyugdíj összege milyen mértékben helyettesíti a korábbi, aktív korban elért jövedelmet. Magyarországon – lehet, hogy sokan ezt kétkedve fogadják –, ez a helyettesítési ráta nem olyan rossz. Két éves adat, hogy nálunk 67% volt, míg a nyugat-európai 55-60%.

Mi az, ami „jóvá teheti” a nyugdíjak színvonalát? A nyugdíjak értékmegőrzésének biztosítása. Magánvéleményem, hogy azt lehetetlen megakadályozni, hogy az a bizonyos olló ne nyíljon, magyarul a nyugdíjak ne értéktelenedjenek az aktív kereseteihez képest, hosszabb távon. De nem mindegy, hogy ez milyen mértékű és mennyi idő alatt megy végbe. Az értékmegőrzés egyik technikai lehetősége az éppen a nyugdíjemelés rendszerében rejlik. Háromféle emelési módszer létezik, amelyik követi az infláció emelkedését.

amit svájci indexként szoktak emlegetni. A nyugdíjemelés mértékét ötven százalékban az infláció, ötven százalékban pedig a keresetemelkedés szerint veszik figyelembe.

amelyik kizárólag a reálkeresetek emelkedését veszi alapul. Ezt szinte sehol nem alkalmazzák.

Ide tartozik még, hogy milyen egyéb juttatások biztosítottak a nyugdíjasok számára? Ilyen szinte kizárólag csak a 13. havi nyugdíj. Jó lenne ebben is néhány nyugat-európai országhoz igazodni, ahol egy évben kétszer is adnak egy havi nyugdíjat pluszban.

Ezek azok, melyek meghatározzák azt a fogalmat, hogy jó nyugdíjnak lehet-e tekinteni egy megállapított ellátást.

Sokszor bosszankodva hallgatom azt, amikor olyan megjegyzéseket tesznek a nyugdíjasokra, hogy a nyugdíjas „csak” csórá lehet, csak alacsony nyugdíjak vannak, így a fogyasztói piacon sincs sok keresni valójuk. Egy viszont tény. Attól függetlenül, hogy mindig megjelennek különböző átlagok. Sokszor lehet tapasztalni, hogy különböző fórumok, különböző mértékeket közölnek. Az átlag mindig torzítja a valóságot. Mert ezen belül vannak olyanok, akiknek jóval az átlagon felüli a nyugdíja és vannak, akiknek átlag alatti. Az viszont szakmai meggyőződésem, hogy akinek alacsony a nyugdíja az nagyjából két dologra vezethető vissza: az első, hogy rendkívül alacsony volt a jövedelme, keresete. Ez persze szerte ágazó. Lehet olyan, hogy általában alacsonyak voltak a fizetések, s az is tapasztalat, hogy az egyéni vállalkozók jelentős része minimálbér után fizetett járulékot, holott a jövedelme lényegesen magasabb volt. S minimálbérből, még hosszú szolgálati idő esetén sem lehet magas összegű nyugdíjakkal kalkulálni.

Itt megint van egy olló: a régi és új nyugdíjasok. A régiek egyértelműen alacsonyak, az új, különösen az utóbbi három-négy évben megállapítottak, már igencsak tisztességesek, s nagymértékben tükrözik a korábbi jövedelmeket. Az szinte természetes, hogy nagyon sok esetben legalább 250 ezer, de inkább 300 ezer, vagy e fölötti nyugdíjakat lehet megállapítani egy jó középszintű beosztásban foglalkoztatott személy részére.

Mi az, ami még hozzájárul ahhoz, hogy az elmúlt négy évben magasabbak a nyugdíjak, mint korábban? Ez a valorizációs szorzószámokra vezethető vissza. Ez attól függ, hogy az országos átlagkereset a nyugdíj megállapítását megelőző évhez képest hogyan alakul. Ezt a KSH számolja ki. Begyűjtik az összes jövedelmi adatot, december 31-ig, az előző évre vonatkozóan, és kiszámítják ezt a bizonyos valorizációs szorzószámot, egész 1988-ig visszamenőleg. Hiszen 1988-tól a nyugdíj megállapítása napjáig elért jövedelmekből kell egy olyan havi átlagot kiszámítani, ami alapja lesz az öregségi nyugdíjnak.

Tehát ez azt jelenti, hogy valakinek öt éve egy fillérrel nem emelkedett a keresete, viszont a nemzetgazdaság több területén, például a hivatásos szolgálatot teljesítők (Orvosok, egészségügyi dolgozók, pedagógusok stb.) nem kiemelten, nem feltétlenül kormányzati intézkedés kapcsán, hanem egyéb okból kifolyólag emelkedett a jövedelmük, ezek az országos átlagkeresetet annyira megemelik, hogy a valorizációs szorzók változnak. Ennek a mértéke minden évben a Magyar Közlönyben jelenik meg, kormányrendelet formájában. Miután a KSH-nak szüksége van bizonyos időre, hogy a tavaly december 31-ig beérkező adatokat fel tudja dolgozni, ezért van az, hogy mindenki, aki a tárgyévben – jelen esetben 2023 január 1 – március 27-e között nyugdíjba megy, azoknak előleget kell megállapítani, mert még nem ismertek a valorizációs szorzók. Majd április 15-e után kell megállapítani a végleges nyugdíj összegét a '23-as szorzó alapján, és a különbözetet az előleg és a végleges nyugdíj között ki kell fizetni.

Ami még hozzájárul ahhoz, hogy kicsit magasabb színvonalon legyenek a nyugdíjak, hogy egyetlen adósáv van az országban. Most már mindenkire nézve 15% az adó mértéke, tehát ennek megfelelő összeget kell figyelembe venni a számításnál.

Bevezetésre került egy bizonyos adategyeztetés nevű intézmény, melynek a lényege, hogy bármikor bárki kérheti annak a közlését, hogy mennyi biztosítási idővel rendelkezik, illetve milyen jövedelmekkel jelentette be a foglalkoztatója, 1988. január 1-től. Ez elektronikus formán kívül az életkor betöltését megelőzően, (jelen pillanatban ez 65 év), tehát 62 éves korban lehetőség van, hivatalból az adategyeztetés megindítására. Minden érintett kap egy értesítést arról, hogy milyen adatokat tárolnak rá vonatkozóan a nyugdíjbiztosítási nyilvántartásban.

Lehetőség van arra is, hogy mindenki kiszámítsa a várható nyugdíját, annak figyelembevételével, hogy az adott évi valorizációs szorzót kell alkalmazni. Erre szolgál a nyugdíjkalkulátor, ami az Interneten bárki számára elérhető.

(Hidasi László nyugdíjszakértő előadásából)

(Folytatás a 1. oldalról.)

S ebből jött az akkumulátor-gyár kérdése. Önmagában nem azzal van a baj, hogy akkumulátor-gyárak létesülnek, hanem hogy erről nem kérdezik meg az ott lakókat.

Környezetszennyező beruházásról van szó, s annak ígéretéről, hogy a környezetvédelmi előírásokat betartják. S arról, hogy munkahelyeket biztosít az ott élőknek. Ez utóbbi egyre inkább nem igaz, mivel külföldi munkaerőt foglalkoztatnak. Arra is van példa, hogy sztrájkoló magyar munkások helyett, pillanatokon belül külföldi (pl. távol-keleti) vendégmun-

kásokat alkalmaznak. Ez nem könnyíti meg a szakszervezetek dolgát sem.

Milyen megoldást lehet találni erre a helyzetre?

Nyilván hazabeszélek, amikor azt mondom, hogy szerintem akkor vagyunk képesek ellent tartani ezeknek a káros folyamatoknak, ha meg tudjuk szervezni a magunk közösségeit. Érdemi veszély van abban, hogy az önkormányzatokat egyre inkább kiüresítik. Miről szól a történet? Nem az önkormányzatok jogait kell elvenni. A pénzt kell elvenni! Ha elveszik a pénzt, a helyi önkormányzat, az őket megválasztó helyi lakosok érdekeinek

védelmében – előidézett hátrányos helyzetből – kénytelen tárgyalni. De ez nem politikai vita. A helyi érdekek megjelenítője az önkormányzat, de az országos érdek az felülírja a lokális érdekeket. Ha az egyik fél meggyengül véglegesen, akkor mindig a másik fél fog győzni. Ez nem jó! A mindenkori országos politikának mindig legyen helyi ellentartása, mert anélkül nagyon kiszolgáltatott helyzetbe kerülhetünk. Hiszen akkor egy nagyberuházó érdeke bármit felülírhat. De ha a helyi közösség azt mondja, hogy az adott beruházás neki káros, senki nem veheti el a jogát attól, hogy ezt a

véleményét kinyilvánítsa. Mondhatják, könnyen beszélnek, hiszen a főváros, bármilyen nehéz anyagi helyzetben is van, nagy. Sok lakos, nagy gazdasági háttérrel. De ez ugyanúgy igaz kisebb méretekkkel is. Ha elüldözik a vállalkozásokat az adott településekről, mert olyanoknak adnak esélyt, akik nem biztos, hogy rászolgálnak, akkor megszűnik annak a településnek a jövője. Észak-Magyarországon évente 1%-kal csökken a munkaképes lakosság aránya. Ez így önmagában nem is sok. De ha húszéves távlatban nézünk az már húsz százalék. Szörnyű perspektíva. Bármilyen beruházás lerakható oda,

de nem fog működni, mert nem találunk munkást. A magyar társadalom új gazdasági modelljé csak az lehet, ami a tudásra épül.

Ma Budapest és az agglomerációja (Durván 4,5 millió ember) adja a magyarországi GDP 36-37%-át. Ez az egyközpontúság – most magam ellen beszélek – nem jó, ezen változtatni kell. De nem úgy, hogy egy doronggal szétverjük a fővárost, hanem ki kell építeni az országban több helyi ipari centrumot. Sajnos, hogy ennek, jelenleg, nem látszik a megoldása.

Előadását követően Kis Ambrus kérdésekre válaszolt.

## Aktuális energiaellátási helyzet és kihívások az orosz-ukrán háború árnyékában Holoda Attila az AURORA Energy Kft. igazgatója



Előadásában – a titkári továbbképzéseink „állandó meghívottja” – először a jelenlegi helyzetet vázolta fel. Mint mondta a piac mindig rettenetesen gyorsan reagál és pánikot kelt – ha nincs akkor is – bármilyen zavaros vagy forráshiányos helyzetben. Az Európa gázimport jelenleg négy lábón áll: orosz, norvég, észak-afrikai és LNG (Cseppfolyósított) gáz.

Jelentős piaci és forrásoldali átrendeződés zajlott le 2021-ről 2022-re, ami kitart 2023-ban is! Kevesebb, mint hetedére esett Európa orosz gázimportja, ám a tárolók feltöltöttsége a téli időszakra 2022-ben megtörtént, drasztikus fogyasztás csökkenés (-21%) következett be, az alternatív gázforrások (azeri gáz, LNG) bevonása folyamatban van.

Ebből az a tanulság vonható le, hogy a magyar ipar gyakorlatilag – eszközhiányában – nem képes ellenállni az energiaválságnak, miközben a lakosság csak augusztustól kapott észbe, mivel a rezicsökkentés elaltatta az óvatosságot!

A napi lakossági és ipari fogyasztás (2023. május 16-ai adat.): 15-17 Mm3, ennek jelenleg éppen 24-27%-a adja a hazai gáztermelést, folyik a betárolás:

15-18 Mm3/nap ütemmel, az import gáz behozatal 26-29 Mm3/nap, export: 2-4 Mm3/nap. A németek a korábbi 65%-os orosz importgáz kiteségüket másfél év alatt levitték 0%-ra! Holott hiába van tengerük, 2022. február 24. előtt nekik sem volt LNG termináljuk és nem is akarták építeni.

Az előadó ezután arról szólt, hogy miképpen is áll a földgáztárolás Magyarországon. Megjegyezte: A hazai földgáztárolók az együttműködő földgázrendszer koronagyémántjai.

• Két földgáztároló vállalat: Magyar Földgáztároló Zrt. (MFGT – az MVM Csoport tagja 100% állami tulajdon) és HEXUM Földgáz Zrt. (korábbi MMBF); Jelenlegi feltöltöttség (2023. május 16.): 3,254 milliárd m<sup>3</sup> 51,9% 34,3 TWh; Az átlagos tavaszi fogyasztással (18-20 Mm3/nap), ez elméletileg kb. 163 napra lenne elegendő, de a tárolás – ahogy a kereskedelem is – az szabadpiaci tevékenység! MFGT (kereskedelmi készlet) – 38,17% (1.667,1 millió m<sup>3</sup>); - finanszírozó: MVM! HEXUM (stratégiai és különleges készlet) – 83,54% (1.587,2 millió m<sup>3</sup>) – finanszírozó: MSZKSZ!

Hogy néz ki a Földgáztárolás az EU-ban? Az EU teljes földgáztárolói kapacitása: 1.110,7 TWh (kb. 114 mrd m<sup>3</sup>), a legnagyobb kapacitások GE: 245,3 TWh, IT: 197,7 TWh, FR: 128,5 TWh, NL: 143,8 TWh, AT: 95,5 TWh.

18 EU-s tagállam, összesen 160 létesítmény; A teljes tároló kapacitások 73%-a mindössze öt országban van; A tárolói kapacitások és az adott ország tényleges fogyasztása jelentősen eltérő képe mutat!

Az orosz kőolajár és kereskedelem változásai és az üzemanyag ellátás. Az ázsiai felvevő piac részben képes mennyiségileg kompenzálni a kiesést, de a haszon más országoknál és közvetítőknél csapódik le.

A hivatalos magyar álláspont szerint „A szankciók az oroszoknak nem igazán fájnak, kizárólag csak Európának...” Ezzel szemben az EU szankciók valójában elértek céljukat: a kőolaj eladási volumen kismértékben estek (nagymértékű esés megrendelhető az olajpiacon), a gázellátás nagyon, és az elért ár viszont ebben, ami bizony nem kicsit fáj az oroszoknak.

Hogyan néz ki a hazai versus import villamosenergia felhasználás?

Az energiatermelő rendszerek jelenlegi megbízhatósága és rendelkezésre állási képessége továbbra is kulcskérdés! Az energiatermelésnél a kiszámíthatóság, a stabilitás és az ellátás biztonsága az elsődleges szempont! Ebből a szempontból az ár csak másodlagos, míg klímavédelmi szempontból az ügyvezető „zöld megközelítés” csak harmadlagos szempont. A villamosenergia termelésben a legnagyobb és leggyorsabban elérhető megújuló potenciál még mindig a biomasszában van különösen a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban! Az adottságaink leginkább a kevésbé időjárásfüggő biomassza, geotermia és csak azután az erősen évszak-, és időjárásfüggő nap/szél irányúba predesztinálnak minket, mégis szinte kizárólag mindenki a napot részesíti előnyben, még a befektetők is.

A vízennergiatermelő erőművek kérdését Magyarországon sem szabadna szőnyeg alá söpörni. Élettartamuk 80-100 év!

Energiamegtérülésük megközelíti az atomerőműveket; Kihasználhatóságuk 4-szerese a naperőműveknek és duplája a szélenergiatermelőknek; Általuk kiszabályozható a nap-, és szélrendszer egyenletlensége; Kiváló és kiszámítható hajtást biztosít; Segíti az árvízvédelmet; Nem hat rájuk a „Dunkelflaute” (Sötét szél-

csend)!

Ne hagyjuk elúszni a Dunában rejlő lehetőségeket (energia, hajózás, vízgazdálkodás, folyó-, és vízellátás szabályozás)

Az atomerőművekről szólva Holoda Attila feltette a kérdést, hogy: Paks 1 üzemidőhosszabbítás és lesz e orosz Paks? Lesz e/kell e 3. atomerőmű?

A Paks 2 szerződést 2014-ben (9 éve!) írták alá; Az eredeti tervek szerint már 2026-ban és 2027-ben 1-1 reaktort kellett volna beüzemelni; Jelenleg még csak a kiszolgáló létesítmények és a „gödör” építése folyik; A Paks 1 üzemidő meghosszabbítását készítik elő (amit korábban többen is javasoltunk, de akkor mereven elutasították, pedig már sokkal előrébb tartanának...); Európában több ország is atomerőművek építésében látja a jövőt; A finnek 18 évnél (!) beruházás után, üzembe helyezték az EU legnagyobb erőművi blokkját (1600 MW -Olkiluoto 3)

A jelenlegi gazdaságfejlesztési tervek 52%-os villamosenergia igény növekedést prognosztizálnak. Az ország villamosenergiaigényének döntő hányada nukleáris energiatermelésből származik. Az végképp érthetetlen, hogy Oroszország hogyan akar a jövőben bármely országban atomerőművi projekteket megvalósítani, ha jelenleg alapvető nemzetközi egyezményeket nem tart tiszteletben?

Mi volt a mesterterv, hogyan gondolták, hogy bármely ország lakossága el fog majd a jövőben fogadni egy orosz építésű atomerőmű projektet? /dr. prof. Aszódi Attila/

A villamos energia hosszú távú és nagykapacitású tárolása kulcskérdése az elkövetkező időszaknak ahhoz, hogy valóban képesek legyenek a prosumerek is aktívan bekapcsolódni. A globális tárolási lehetőségek helyett, lokális-kiegyenlítő tárolás lehet a prioritás, amíg a nagy

kapacitású villamosenergia tárolás nem oldódik meg. Fel kellene végre adni a centralizációt!

Ami a hazai erőművi kapacitásokat illeti – a látható forráshiány miatt – a kitettség növekedése beködölva... hacsak...

Már régen a 3. atomerőműről kellene beszélünk, közben hol van még a Paks 2 beüzemelése is?! A magyar villamosenergia-ki egyenlítő szabályozási lehetőség mindössze három, mintegy 1500 MW összteljesítményű gázerőműből áll, amelyek a növekvő megújuló kapacitás bemenetekben és a drasztikusan (+50%) növekvő villamosenergia-igényhez messze nem elegendőek; Most meg már azeri „zöld” villamosenergia importról állapotott meg a miniszterelnök?!; Közben elindítottunk 3 CCGT (1.650 MW) erőmű építését (+ 3 mrd m<sup>3</sup>/év gázigény!), meg még mit találnak ki? Ja, és ellátó gázvezeték még nincsenek hozzá; Ez hol van az ország 2011-es, vagy éppen a 2020-as energiastratégiájában elrejtve? Sehoh persze, s most egy új stratégia készül, de csak villamosenergiával foglalkoznak! Már nincs semmilyen komparatív előnyünk az energiatermelés terén, ezért hibának tartom további energiafalo üzletágakat (autógyárak, akkumulátor gyártás) behozni az országba.

Energiaellátási problémáink vannak/lesznek!

A technológia gyors fejlődése és a saját alkalmazkodóképessége már sokszor meglepte az emberiséget, most is meg fogja. – zárta előadását Holoda Attila. Majd, hogy a sok negatív dolog után mégis biztasson minket, megidézte Fodor Ákos: 3 negatív szó c. versét, példaként arra, hogy még negatív dolgok kimenete is lehet végül pozitív:

„Nincs. Semmi. Baj.”

## A szakszervezet előtt álló feladatokról Rabi Ferenc, a BDSZ elnöke



A BDSZ elnöke, előadása elején, adott választ azokra a felvetésekre, hogy az érdekképviselet miért politikai? Mint mondta: A szakszervezet nem tud politika nélkül megélni. A politika határozza meg milyen körülmények és szabályok között, milyen jogszabályokkal, hogyan és milyen módon tudunk dolgozni a munkavállalók és a nyugdíjasok érdekében.

Majd hangsúlyozta, hogy a többi előadóhoz hasonlóan, ő sem tudja kikerülni a háború nemzetközi hatásait, mert ez nagymértékben befolyásolta a munkavállalói érdekvédelem lehetőségeit is. Egyre több olyan hírt kapunk, hogy munkahelyek kerültek veszélybe, vagy próbálják fenntartani a munkahelyeket, keresik hozzá a megoldási lehetőségeket. Az Európai Szakszervezeti Szövetség álláspontja, hogy a háborúnak azonnal véget kell vetni, a háborúzó feleknek meg kell állapodni és tüzszünetet kell kötni. Az IndustriAll Global ez a világszakszervezeti szövetség, amelynek tagjai vagyunk és az IndustriAll Europe felszólította Oroszországot, hogy vessen véget az Ukrajna ellen irányuló agresszióknak, a megszállásnak. Elmondta személyes élményét, hogy volt egy regionális találkozót Lengyelországban, az ukrán határtól nem messze, ahova meghívták tizenhárom ukrán szakszervezeti vezető is. - Csodálkozunk, hogy a két hölgy részvevő kivételével, szinte mindenki az idősebb korosztályhoz tartozott. Kiderült, hogy nem engedik ki Ukrajnából a hatvan év alattiakat, mert sorkötelesek.

Döbbenetes dolgokat mondtak. Az egyik, hogy a független bányász szakszervezeti elnök házáat szétlőtték. A másik az volt, hogy nem tudnak rendes megállapodásokat kötni. Elmondták, hogy a régi kollektív szerződések elvesztik hatályukat, s ezért a segítségünket kérték abban, hogy legyen a kormánnyal újból párbeszéd, s tudjanak új megállapodásokat kötni. Ez meglepő volt, hiszen az ember azt gon-

dolná, hogy bár a különös körülmények között ezek a partnerségi kapcsolatok talán másképp működnek, de azért próbálnak talpon maradni.

Mindemellett nagyon fontos, hogy tudjuk: ki az agresszor. Nem az ukránok támadták meg az oroszokat!

Előadásának ezt a részét köszönettel zárta. Megköszönte mindenkinek, aki az egyéni felhívás alapján hozzájárult



ahoz, hogy a rászorultakat, menekülteket nehéz, tragikus helyzetükben segíteni tudjuk. A BDSZ a költségvetéséből adott támogatást, összességében, egymillió forintot. Ebből kétszázezer forint a MASZSZ részéről nem került felhasználásra, ezt visszautalták. – Ha a jelenlevők, (akik nagy része az országos tanács tagja!) egyetértenek, ezt az összeget, a vásárosnaményi alapszervezetünk kérésére – működik nálunk egy anyákat segítő központ, s nem pénz, hanem természetbeni termékeket kérnek -, oda használnánk fel. (A tanfolyam résztvevői egyhangúlag támogatták a javaslatot!)

Rabi Ferenc, diavetítéssel szemléltetett előadását, a szakszervezeti munkát alapvetően befolyásoló gazdasági témával folytatta.

Az államháztartás hiánya folyamatosan mínuszban van, az inflációnál pedig radikális emelkedés látható. Az államadósság nagyjából ott van, ahol a kormányzás elindult tizenkét évvel ezelőtt, s a beruházásnál is visszaesés tapasztalható. Ennek több oka lehet. Ami számunkra a legrosszabb és a mai

napig is küszködünk vele, ez az átlagos, éves 14,5%-os infláció. Amikor elindult az év, 2022-ben, akkor 5%-kal indult el a költségvetés. S nagyobb részt arra kötöttük bérmegállapodásokat is. Rendkívül nehéz volt újrakezdeni a tárgyalásokat, ezért az összes megjelenő információval szemben, reálkereset-csökkenés volt a munkavállalók részéről. A KSH jelzése alapján 2023 első negyedévében 0,9% volt a hazai bruttó termelés növekedés. Ami összességében, ha a negyedéveket nézzük, azt lehet mondani, hogy stagnál a gazdaság. Ez a folyamat, jó lenne, ha nem menne tovább, de sajnos a következő számok se túl kedvezőek. 2023 április hónapban az államháztartási egyenleget nézve látható, hogy hatszázszázmilliárd forintot deficit alakult ki. Az első négy hónap alatt a kumulált deficit már az éves terv nyolcvan százalékát elérte.

Hozzá kell tenni a korrektség okán, hogy mindig az első félévben volt a több kiadás.

Nagyon sokat lehet hallani az inflációról, a fogyasztói áremelkedésről. De most már egyre többen vannak tisztában azzal is, hogy mit jelez. Amit sokszor összekevernek az az éves átlagos infláció, ami a január-decemberi hónapok között bekövetkezett infláció. Ennek van egy éves átlaga. Ez volt 14,5% tavaly. De már decemberben meghaladta a 20%-ot. Januárban 25% volt. Az első három hónapban 25,7, 25,4, 25,2%. Ez azt vetíti előre, hogy az éves átlagos infláció mértéke 17-18% környékén lesz. Ezt az MNB meg is jósolta ok 17%-ot tettek középre és 19%-ot a tetejére. Jönnek majd a kérdések. Mi van a megállapított aktív, közös, magas és jó bérmegállapodásokkal? Kell-e újra kezdeményezni

majd bárhol bértárgyalásokat? Vagy miért van az, hogy az egyik cégnél, ahol még konfliktusban állunk a bérfejlesztés miatt, az osztlék – nem ebben az évben, hanem 2022-ben – húszmilliárd forint környékén fog alakulni. S mennyi a bérfejlesztés? 12%, mert ennyi a multinacionális cégek átlaga. Adják fel a kérdéseket sorozatosan ezek az inflációs számok, s meggyőződésem, hogy szükség lesz egy közös szakszervezeti akcióra, mert a bérek reálértéke jelentős mértékben csökkent.

A másik, amit igyekeznek elhítni velünk, hogy a háború, meg egyéb más okozza ezt az inflációs nyomást. 16,4%-kal számol az EU Magyarországon, a cseheket várják 11,9%-kal a második helyre. De a tényszámok: a múlt évben magasban 5-6% ponttal megelőztünk mindenkit az infláció mértékében. Azt még mindenki-

nek tudnia kell, hogy minél magasabb az infláció, annál magasabb a központi költségvetés bevétele. Mert magasabb összegekről jönnek a befizetések.

Mit tehetünk ebben a helyzetben?

Kitűzhetjük e továbbra is, hogy az átlagbér növekedés őrizze meg a bérek reálértékét? Ez az életminőség megőrzése. A második, hogy ha ez nem lehetséges, leszünk-e olyan erősek, hogy összefogjunk, hogy szakszervezeti akciókkal kikényszerítsük? A harmadik, hogy meg tudjuk-e a tagságot győzni arról, hogy néha szükséges a keményebb érdekvédelem?

Nehéz évet élünk, de meggyőződésem, hogy összefogással el tudjuk érni, hogy a gazdasági válság, az energiaválság terhei – romló munkahelyi és életkörülmények – ne csak a szakszervezeti tagokat, a munkavállalókat sújtsák!

A reálkereset 7,6 %-kal csökkent, a fogyasztói árak előző év azonos időszakához mérten, 25,7 %-os növekedése mellett. Ennek kapcsán az előadó az Európai Bizottság minimálbérré vonatkozó irányelvének főbb pontjait vette sorra, majd az ágazati párbeszéd (Bányaipar, könnyűipar) aktuális kérdéseiről szólt. Részletezte a foglalkoztatás témakörét, beszélt a gazdaság újra indításáról, melynek alapvető feltétele az EU-s pénzek megérkezése, amely egyelőre holtponton van. Érintette a klíma- és energia-politikát, majd ismertette az IndustriAll Europe kiáltványát az igazságos átmenetért. Szólt az országos érdekegyeztetés formális működéséről, majd cégekre lebontva elemezte a bányaipari és könnyűipari szakszervezeti szervezethez.

Befejezőként a BDSZ gazdálkodásáról adott tájékoztatást.

## Több pontban is sérülnek Magyarországon a munkavállalói jogok A Szociális Jogok Európai Bizottságának elmarasztaló jelentése

Több pontban is sérülnek a munkavállalói jogok Magyarországon – állapította meg a napokban a Szociális Jogok Európai Bizottsága. A szervezet szerint a nemzetközi egyezmény minimumának sem felel meg egyebek között a korábban a Magyar Szakszervezeti Szövetség által is sokat kritizált rabszolgatörvény, amely lehetővé teszi a 12 hónapot meghaladó munkaidőkeret alkalmazását. A szervezetet a szociális párbeszéd rendezésére is felszólította a kormányt. A MASZSZ minden tagszervezete nevében elvárja a kritizált jogi helyzet minden pontjának mielőbbi rendezését.

Elsősorban a dolgozók munka- és pihenő idejét valamint a szakszervezeti jogok hazai rendszerét bírálta a napokban

kiadott jelentésében a Szociális Jogok Európai Bizottsága. Az Európa Tanács égisze alatt működő bizottság a munkavállalói jogok európai minimumát rögzítő Szociális Karta magyarországi érvényesülését vizsgálva jutott arra a következtetésre, hogy a hazai munkajogi rendszer egyes elemei a Magyarországon is ratifikált nemzetközi egyezmény minimumát sem érik el – ismertette a jelentés lényegét Zlati Róbert. A Magyar Szakszervezeti Szövetség elnöke szerint különösen aggasztó – bár az érdekvédelmi szervezetek számára egyáltalán nem meglepő –, hogy a bizottság is úgy látja, több pontban sérülnek a magyar munkavállalók jogai.

A szociális jogok bizottsága megerősíti

a szakszervezetek korábbi megállapítását: Magyarországon észszerűtlenül és a nemzetközi egyezmény szerint – is – a munkavállalók jogait csorbítva alakították ki a napi és heti pihenőidőt. A testület aggályosnak, s a Magyarország által is ratifikált Európai Szociális Kartával ellenkezőnek tartja egyebek között az elmúlt években a MASZSZ által is sokat kritizált ügynevezett rabszolgatörvényt, amely a munkáltatók számára lehetővé teszi a 12 hónapot meghaladó tartalmú munkaidőkeret alkalmazása. A pihenéshez való jogot pedig Magyarországon a járványhelyzet ürügyén bevezetett 24 órás munkaidőkeret sérti súlyosan – ismertette a nemzetközi jelentés részleteit az elnök. Márpedig megfelelő pihenőidő a magyar munkavállalóknak

is jár – szövegte le.

A MASZSZ korábban jelezte az ellenőrző bizottságnak, hogy az elmúlt években több munkáltató is tudatosan, a hatékony munkavállalói szerveződések elfojtása céljából bocsátotta el a helyi szakszervezeti tagokat, tisztviselőket. Sokan azért nem lépnek be a szakszervezetbe, mert tapasztalják, hogy a munkáltatók következmények nélkül bármikor semmibe vehetik az érdekvédelmi szervezetek jogait is.

Annak ellenére, hogy a magyarországi szociális párbeszéd terén korábban nem látott problémát a bizottság, most mégis aggályosnak találja a helyzetet, ezért felszólítja a kormányt annak mielőbbi rendezésére. A MASZSZ és az Európai Szakszervezeti Szövetség

ugyanis korábban közösen jelezte, nincs lehetőség a munkavállalók hatékony képviseletére sem országos szinten a meglévő fórumokban, sem pedig az ágazati párbeszédben.

Emellett nem meglepő módon az évek óta folyamatosan szűkített sztrájkjogot sem tekintette kielégítőnek a szervezet, noha a kormány jelentésében érthetetlen módon tagadta az elmúlt évek jogtipró lépéseit.

A Magyar Szakszervezeti Szövetség minden tagszervezete nevében felszólítja a kormányt, vegye komolyan a Szociális Jogok Európai Bizottsága jelentését, tartsa be a maga által is ratifikált nemzetközi egyezményt, s mielőbb szüntesse meg a kifogásolt joggyakorlatot.

## Szervezeti élet Vizsláson

A balatongyöröki titkárképző tanfolyam egyik szünetében ültünk le beszélgetni Pusztai Kornéllal a BDSZ vizslási nyugdíjas alapszervezetének vezetőjével, Kakuk Anitával, az alapszervezet vezetőségi tagjával, s Dobor Istvánnal a BDSZ nőgrádi bányász nyugdíjas bizottságának elnökével.

Először egy rövid bemutatkozásra kértem az alapszervezeti vezetőket.

Pusztai Kornél: Mizersfa bányatelepi bányász család gyermeke vagyok, 1974-től voltam a Nőgrádi Szénbányák dolgozója. A nyugdíj előtti utolsó hét évben egy geodéziai cégnél dolgoztam külföldön, mint bányafelmérő. Akkoriban nem volt kérdés a szakszervezeti tagság, így én is kezdetektől tagja voltam a BDSZ-nek. Amikor az előző 2007-ben – idős korára való tekintettel – lemondott, én lettem a vizslási alapszervezet vezetője.

Kakuk Anita: Vezetőségi tag vagyok az alapszervezetben. Pedagógusként dolgozom a kazári általános iskolában. Bányász kötődésem is van, hiszen nagyapám bányász volt. A vezetőségen belül én a különböző programok szervezésében veszek részt. Ebből, szerencsére, elég sok van egy évben, s én a rendezvények lebonyolításban, az azokra való mozgósításban, tehát a szervezésben működöm közre.

- *Mutasd be az újság olvasóinak az alapszervezetet.*

Pusztai Kornél: Százharminc fős a tagságunk. Nagy előnyünk, hogy az egykori bányászok leszármazottjai, és a bányász övezetek nagy tisztelgésben tartják a múltat, a múlt emlékeinek megőrzését, az abban való tevékeny részvételt, így tagságunk közel fele aktív dolgozó. Ez tükröződik a vezetőség összetételében is. Sok rendezvényünk van, amelyben nemcsak a falu lakossága, hanem a környező településeken élő tagjaink, -Kazár, Mátrászele, Salgótarján -, is részt vesznek. Alapszervezetünk tagsága, foglalkozását tekintve is rendkívül széles skálán mozog. Tagjaink egy jelentős része nyugdíjas, de van közöttünk peda-

gógus, polgármester, gépkocsivezető, tűzoltó és hosszan sorolhatnám még a szakmákat, tisztségeket, hivatásokat.

- *Amikor Rabi Ferenc a BDSZ elnöke arra kérte a képzésen először résztvevőket, hogy mutakozzanak be, te is felálltál. Hogyan értékeled az eddigieket?*

Kakuk Anita: Nagyon jól érzem magam. Természetesen nekem minden új, de nagyon sok hasznos tudnivalót gyűjtöttem be az előadások révén. Az, hogy miként tudom majd használni mindezeket a helyi szakszervezeti munkában, majd elvállal a gyakorlat során.

- *Hogyan működik az alapszervezeti struktúra?*

Pusztai Kornél: Öt fős a vezetőségünk és négy bizalmink van. Velük átlagosan kéthavonta ülünk le egyeztetni. Éves program alapján dolgozunk, s a soron következő feladat előtt, a munkatervtől függetlenül, mindig átbeszéljük, ezzel a kilenc fővel, a teendőket. Ilyenkor meghívjuk a polgármesterünket is, aki egyébként, ahogy már említettem is, szakszervezeti tagunk. Az önkormányzat jelentős mértékben támogatja a munkánkat. Anyagilag is hozzájárul a rendezvények költségeihez, de a rendezvények helyszínét használhatjuk a művelődési házat. Most pl. lesz egy rendezvényünk, amihez sátrat biztosít számunkra a polgármester úr. Évente egyszer tartunk évszázad-évnapot taggyűlést. Ezen kívül lesz júniális, megtartjuk a bányásznapot (Falunappal egyben). Az idén, szeptember 3-án, nálunk lesz a megyei bányásznapi nap is. De tevékenyen közreműködünk a szüreti eseményen, s év végén hagyományos megtartjuk a Borbála napot.

- *Hogyan ápoljátok a bányász hagyományokat? Van a településen bányász emlékhely?*

Kakuk Anita: Természetesen van az egykori bányászatra utaló emlékművünk, amit minden évben megkoszorúzunk. A parkban, ahol ez található, reméljük hamarosan létrejön az emlékpark, a tervek szerint egy bányabejárattal idéző építmény is lesz. Úgy tapasztaljuk,

hogy nemcsak a bányászathoz valamilyen módon kötődő emberek, de a fiatalok is pozitívan állnak hozzá a bányász hagyományok ápolásához.

- *Milyen hagyományos rendezvényre tudnál példát mondani?*

Kakuk Anita: A tagság részéről igény-



ként jelentkeznek – különösen az idősebbek körében -, hogy kirándulással egybekötve felkeressünk fürdőhelyeket, amit meg is teszünk, évente kétszer. Általában Jászapáti, Jászárószállás, mikor hova sikerül.

- *Százharminc fős alapszervezetet nem lehet könnyű megmozgatni, elvinni ezekre a helyekre.*

Kakuk Anita: Előzetesen mindig felmérjük az igényeket, s a jelentkezések alapján szervezzük meg a buszokat, ebben nagy segítséget kapunk a polgármester úrtól. Eddig nem volt szállítási gondunk.

- *Hallottam, hogy működik nálatok kórus is.*

Kakuk Anita: Régebben működött az asszonykórus, mely az idők folyamán megkopott, tulajdonképpen megszűnt. Ezt most újjászervezték, s kiválóan működik. Rendezvényeinken fellépnek, vizslási népviseletben, vizslási dalokkal,

de alkalomhoz illően – mivel a repertoárjukban megtalálhatók bányászdalok és egyéb nóták is – az adott eseményhez tudnak igazodni.

Pusztai Kornél: Ehhez kapcsolódva, csak érdekességként mondok, hogy Kodály Zoltán Vizsláson is kutatott nép-

dalok után, s ennek emlékére volt nálunk egy rendezvény, amin a rádió gyermek-kórusa is részt vett. A mi asszonyaink elénekelték egy kissé pikáns nótát, s ahogy visszahallottuk, a gyerekek a buszban, visszafelé ezt a nótát énekeltek. Mondjuk az őket kíséző felnőttel azóta nem találkoztunk.

- *Mivel tudjátok segíteni a rászoruló tagjaitokat?*

Pusztai Kornél: Van lehetőségünk a hagyományos szociális segélyezésre. Élünk a nyugdíjfolyósító által biztosított méltányossági emelés lehetőségével. Ennek a papírmunkáját mi intézzük. Adunk temetkezési segélyt is. De van itt nálunk példa a szülési segély igénybevételeire is.

- *???*

Pusztai Kornél: Olyan fiatal tagjaink is vannak, akiknél érkezik a gyerek, vagy már meg is történt a gyermekáldás. És ez nem egyedi eset. Nem sok nyugdí-

jas alapszervezet mondhatja el magáról, hogy szülési segélyt ad a tagjának.

- *Hogyan értékeli a „felsőbb szerv” képviselője az alapszervezet munkáját?*

Dobor István: A vizslási alapszervezetnek komoly múltja van. Olyan – BDSZ berkekben legendásnak számító – vezetői voltak, mint pl. Kakuk Józsi bácsi. Aztán elkövetkezett a szervezet életében egy olyan korszak, ami megújult hozott. Szemléletben, hozzáállásban, szervezési módszerekben is, és ennek az eredménynek tudható be, hogy a megyei alapszervezetek közül a vizslási az egyetlen olyan, ahol a tagság felét aktív dolgozók adják. Bár más alapszervezetünknel is előfordul ez a tendencia, de a vizslási e téren kiemelkedő. Így fordulhat elő, amint azt Kornél már elmondta, hogy nálunk nem ritka a babakelengyére adott segély. Hozzájuk szívesen mennek látogatóba a többi alapszervezet vezetői, s vesznek részt rendezvényeiken másfél szakszervezeti tagok is. Már máskor is rendeztük ott a megyei bányásznapot, s az idén ismét nálunk kerül sor erre a kiemelt eseményre. Támogatói vagyunk annak a kezdeményezésnek, hogy a bányász emlékmű mellé (Amelyen a bányászerecsétlenségben mártírhalált halt bányászok nevei vannak felírva) egy országosan is különleges bányász emlékmű park kerüljön. Ennek megvalósulása a jövő évben várható.

Pusztai Kornél: Tavaly az alapszervezetem belül megalakult egy bányász-hagyományokat őrző egyesület. Cégbíráson bejegyeztetett, a polgármesteri hivatal támogatásával működtetett egyesületről van szó, amely a Magyar Falu programban pályázhat a különböző rendezvények, programok anyagi támogatására. Ez azért fontos, mert mi nem pályázhatunk, mint származtatott jogi személy, viszont így megnyílik a lehetőség arra, hogy amúgy szűkes anyagi helyzetünkön javítsunk, s szervezeti életünket még tartalmasabbá tegyük.

- *Köszönöm a beszélgetést!*

## Majális 2023

Az idősebb szakszervezeti tagok között tán nincs is olyan, aki ne ismerne a „Munka ünnepének” eredetét, de a fiatalabbak kedvéért nem árt felidézni, röviden, a kezdeteket.

A 19. század második felében az Egyesült Államokban is egyre többen követelték a nyolcórás munkanapot, amit egyes szövetségi államokban törvénybe is foglaltak. 1886. május 1-jén Chicagóban sztrájk kezdődött a nyolcórás munkaidő bevezetése érdekében. A munkások és a sztrájkőrök védő rendőrök két nappal később összecsaptak, a rendőrök végül tüzet nyitottak, aminek négy ember esett áldozatául. A másnapi tiltakozó nagygyűlés résztvevői közé vegyült anarchista bombát hajtottak a rendőrökre, válaszul ismét sortűz dördült, a nap végére tucatnyinál is több halottat számoltak össze. A Haymarket téren történtek megtorlásaként nyolc anarchista vezetőt állítottak bíróság elé, négyet ki is végeztek.

A világszerte hatalmas felháborodást keltő események emlékére a következő években május elsején emléktüntetéseket rendeztek. 1889-ben a II. Internacionálé alakuló kongresszusa úgy határozott, hogy 1890. május 1-jén a szakszervezetek és egyéb munkásszerveződések együtt vonuljanak fel a nyolcórás munkaidő bevezetése, illetve nemzetközi szolidaritásuk kifejezése érdekében. Magyarországon is 1890-ben tartottak először május 1-jei tömegdemonstrációt. Ennek emlékét őrzi a Városliget sarkán felállított emlékkő, melyet min-

den szakszervezeti majális nyitásként megkoszorúzzunk. Az idei eseményen melyen részt vettek a BDSZ képviselői is, Zlati Róbert, a Magyar Szakszervezeti Szövetség elnöke tartott ünnepi megemlékezést.

Az alábbiakban beszédéből idézünk.

- Vannak olyan szakszervezetek itt Magyarországon is, akik nem feltétlenül ünnepelek. Miközben azt várják el a tagjaik, hogy együtt ünnepeljünk, sokan legyünk ezen az ünnepen, mert azt gondolom van mit ünnepelni. Van olyan párt, amelyik azt mondja, hogy ő csinálja a legnagyobb majáliszt. Én azt kérem magunktól, tőletek, hogy ne hagyjuk ezt az ünnepet elvenni tőlünk. Persze ahhoz, hogy a mienk maradjon, erő is kell. Erő, amely igazából azt jelenti, hogy összefogás, együttműködés, taglétszám, aktív tagság, szolidaritás, jövőkép, vízió.

Tavaly ilyenkor azt említettem, hogy ez az első szabad május elseje. Igaz, a covid utáni időszakra gondoltam, arról beszéltem. Ha most ugyanezt a mondatot elmondanám, lehet hogy a „szabad” szóra kellene a mondanivalóm hangsúlyt tenni. S ezt most meg is teszem. Szabadabb-e ez a május elseje a tavalyinál? Vagy még visszább menve az időben szabadabb-e ez a hely, Magyarország, a munkavállalóknak? Tisztes munkahelyeink vannak-e, tisztes bérünk van-e? Az elmúlt évhez képest, a pedagógusok esetében a pedagógus-sztrájkok ellehetlenítésével kapcsolatban jelent meg újabb megszorító szabály. A Munka Törvénykönyvében a munka-

körre egészségügyileg alkalmatlanná váló kollégák kerültek nehezebb helyzetbe. A kisgyermekes anyák, illetve a kisgyermeket egyedül nevelők kerültek nehezebb helyzetbe az éjszakai munkavégzés szabályainak változása miatt. Erre a munkatörvénykönyvi módosításra a szakszervezeteknek a véleményezésre volt két napjuk. Szerintem nem elég!

Vizont a legnagyobb probléma, ami ebből a két naptól fakad, hogy ezek a törvényi módosítások újabb megválaszolatlan kérdéseket okoztak, magyarul nem lett semmiképpen jobb a magyar munkaügyi szabályozás. Ez nem érdemi érdekegyeztetés Magyarországon.

Az elmúlt héten két ellentétes hatás ért engem. Az egyik egy magyar iskolai példa. Azt hallottam egy ismerősömtől, hogy a gyermek hazament az iskolából és elújságolta otthon, hogy a tanár azt mondta: gyerekek az idén nem fogunk az iskolában nem tananyaghoz tartozó témáról beszélni. Politikáról, az ország helyzetéről, közügyekről. Megkérdeztem a gyereket: miért tanár bácsi? - Azért, mert akkor engem kirúgnak! A másik hatás az volt, hogy északi, svéd és norvég kollégák jártak itt Magyarországon, akik azt mondták, hogy arra nevelték az elmúlt évtizedekben a diákokat, hogy ne fogadják el kritika nélkül a hatalmat, tegyenek fel kérdéseket. Azt mondták, hogy a munkásosztály tagjai felkészültek a kritikai gondolkodásra. Melyik a jobb? - teszem fel álnaivan a kérdést. Azt gondolom, hogy az utóbbi. Melyiket akarjuk? Szerintem az utóbbit. De ajándékba nem fogjuk megkapni. Ezért is küzdünk kell, összefogással. Nem fogjuk megkapni, mint ahogy nem kaptuk meg ajándékba a rendszerváltozás után azokat a jogszabályokat, azokat a jogokat, amiket egyébként az elmúlt évtizedben folyamatosan csorbítanak, elvesznek tőlünk.

Ahogy nem fogjuk megkapni az Európai Unió minimálbér irányelv hazai átültetését sem. Ezért is keményen kell küzdeni. Állíthatom, hogy az idei minimálbér, garantált bérminimum megállapodásról szóló egyeztetésen a Magyar Szakszervezeti Szövetség küzdött a legtovább és a legmagasabb minimálbérekért, s a MASZSZ szakszervezetei a munkahelyeken küzdöttek az adott vállalat bérfejlesztéséért, s azért, hogy lehetőleg reálbér-növekedés valósuljon meg.

Nem azt az időszakot éljük, amikor ez igazából lehetséges és sajnos a tények is azt mutatják, hogy ez nem sikerült. Éppen ezért, sajnos, itt a bizonyíték nem is alakulhatott ki a sokak által elrettentésként használt kifejezés, az ár-bér spirál Magyarországon. Profit-ár spirál inkább kialakult, s elmondhatjuk: megint a tőke nyert. Az nem baj, ha néha-néha a tőke nyer. Az a baj, ha mindig a tőke nyer! Az irányelv átültetésének win-win, tehát mindenki számára előnyös alapon kell létrejönnie Magyarországon. Ebben a munkáltatóknak is partnernek kell lenni, hiszen a munkavállalóknak munkára, tisztes bérré, tisztes megélhetésre van szükségük, a munkáltatóknak, a tőkének pedig munkaerőre, munkavállalóra. Nem a megtermelt profittal, hanem annak elosztásával van a baj. A megtermelt profitot kell tisztességesen elosztani. S akkor lehet majd elmozdulni azokról a statisztikai adatokról, amelyek sajnos az egyik legrosszabbnak, ha nem a legrosszabbnak tüntetik fel Magyarországot. Ezek a statisztikák, amelyek meghatározzák az ország helyzetét, mutatják a hazai béreket, s a nyugdíjakat is. Ha a bérek rendben lennének Magyarországon, akkor a nyugdíjakkal is kevesebb gond lenne. Az alacsony bérek determinálta nyugdíjak esetében még az éves emelések módszertana, illetve annak alkalmazása is problémát jelent. Azt szoktuk mondani, hogy ma a nyugdíjasok hiteltelnek a magyar államnak. 2023-ban tavalyi elmaradásban is van a magyar kormány, a magyar állam, és az idej, szokásosan alultervezett, prognózisok alapján megállapított idej nyugdíjmelést is szükséges kompenzálni, hiszen jóval alacsonyabb nyugdíjmelés valósult meg, mint amely a szabályokban létezik.

A magyar állam jó példával állhatna elő, azzal, hogy nem vár novemberig, hanem már év közben korrigálna az elmaradását, s talán akkor a cégek is újra aktivizálnák magukat és az idej évben is kompenzálnák az EU legmagasabb inflációját.

Ez az emlékkő, melyet mi szakszervezetesek egyszerűen kőnek nevezünk, az első budapesti május elsejének állít emléket. Az első hazai május elseje pedig az



1886-os chicagói eseményeket idézi. S én azt kívánom, hogy örök emléket állítson. Az akkori sztrájk és tüntetések során a Haymarket téren történt robbantás, amely következtében sok tisztségviselőt, aktivistát ítéltek el, többeket halálra. Közülük August Spies szavait idézem, aki a bíróságon a következőket mondta:

Itt eltaposnak egy szikrát, de ott es másutt, maguk mögött és magukkal szemben, mindenhol lángok lobbannak fel. Ez egy föld alatt égő tűz. Nem tudják eloltani!

Nem tudom, hogy August Spies ezt lelkesen, vagy a fogai közt szűrve adta elő, de igaza lett. Ma már nem az a kérdés, ami akkor volt, hogy nyolc órát dolgozunk-e, hanem az, hogy nyolc órának a munkabére elég-e a tisztes megélhetéshez, s majdan a tisztes nyugdíjhoz. Ez egy örök kérdés, örök követelés, s örök-ké szakszervezet. El kell hitetni a munkavállalókkal, hogy igen, bár szakszervezet nélkül is van munkahely, de nem olyan biztonságos, és nem olyan demokratikus. És ugyanez igaz egy országra is.

A beszéd elhangzását követően a jelen levők elhelyezték a kővön az emlékezős virágait, majd átvonultak a Napozó rétre. A BDSZ, az idén is állított sátrat, ahol az oda érkező budapesti és vidéki kollégákat a majális hagyományos „kelleikeivel” (virslí, debreceni, sör, üdítő) várták.

A MASZSZ sátorban az adott témában jártas politológus és szakszervezeti vezetők közreműködésével aktuális kérdésekről vitakozhattak az érdeklődők.

- H -



## Szakszervezeti fiatalok majálisa



Május elsején a MASZSZ Ifjúsági Tagozatának küldöttei a Budapest 150 – Majális rendezvényére közösen települtek ki, hogy felhívják a figyel-

met a szakszervezetek fontosságára. A Városház téren felállított sátor vendéglátói között ott voltak a BDSZ aktivistái is.

## Megemlékezés Salgótarjánban

Április 28-án megemlékezést és koszorúzást tartottak a munkahelyi bal esetben elhunytak emléknapja alkalmából a salgótarjáni MASZSZ székházban felállított emlékhelynél.

A rendezvényen, melyen Zlati Róbert, a Magyar Szakszervezeti Szövetség elnöke mondott beszédet, jelen volt Pallagi Gyula a MASZSZ alelnöke, Demeter László a MASZSZ Nógrád vármegyei képviselővezetője és Dobor István a BDSZ nógrádi bányász nyugdíjas bizottságának elnöke is.



## Tatabányai majális

A Magyar Szakszervezeti Szövetség szervezésében, melyben komoly szerepet vállalt a Komárom-Esztergom Vármegyei Képviselő, 2023-ban is megrendezésre került a városi majális.

Tizenkét órákor kezdődött az immáron hagyományos felvonulás Szent Borbála téri indulással, végig a Köztársaság úton, Sárberék – Vízmű – Csónakázó tó végállomással.

Ezt követte a májusfa-állítás ünnepi műsorral, közös táncpal, élőzenével a Forgórózsa Népművészeti Központ közbeiktatásával. Bemutatót tartottak a mazzorettek, fellépett Soltész Kálmán zenekara, volt Disco meglepetéssel, koncertet adott az Enter Train Party Band.

Este fél nyolckor került sor a program zárására.

## Magyarországi bányászati múzeumok VIII. Hell Iskolamúzeum – Esztergom-Kertváros

A „Hell” néven híressé és nevezetessé vált oktatási intézmény (hivatalos nevén Hell József Károly Bányagépészeti Technikum) 1950 szeptemberében kezdte el működését Dorogon, mint Gépészeti Technikum alig nyolcvanegyhány tanulóval. Az újonnan induló iskola sem az elméleti, sem a gyakorlati oktatáshoz nem rendelkezett saját eszközökkel, felszereléssel, a legszükségesebb szertári eszközöket különböző iskolák adták át ideiglenes használatra, a tanulók gyakorlati oktatása pedig a dorogi Bányagépészeti Vállalat üzemében történt. 1951-ben az iskola Esztergomba költözött, és mint Bányagépészeti Technikum folytatta működését. Ekkor mindössze két osztálya volt, ami aztán 4 év múlva már 10 osztállyá nőtt. Ekkor határozta el a minisztérium, hogy az iskola számára új épületet hoznak létre, tanműhellyel és diáktáborral. Helyének Esztergom-Kenyérmező (mai nevén: Esztergom-Kertváros) jelölték ki. Az elsős tanulók az ország legkülönbözőbb helyéről, szám szerint 72 településről érkeztek, s közülük csupán öten voltak esztergomiak és ketten dorogiak. (Érdekes, hogy ebben a tanévben kettő, a következőben pedig egy görög-macedon diák is felvételt nyert a technikumba.

Az 1953/54-es tanévtől kezdődően vált általánossá, több évig tartó szokássá, hogy minden I. osztályos tanuló kapott térítésmentes, méretre készült bányász díszegyenruhát, egyensapkát és az anyagilag rászorultak köpenyt is. Az egyensapkát csak kimenők alkalmával, ünnepeken, felvonulásokon, közös rendezvényeken hordhatták a tanulók (Sok diáknak abban az időben nem is volt más ünneplő ruhája). 1954-ben végzett az első itt kezdő osztály, ekkor került sor az első érettségi-képesítő vizsgára az iskola történetében, amelyen 39 tanuló vett részt, de közülük csak 27-en kapták meg elsőre a bányagépész technikus oklevelet.

Ennek az évnak a nyarára elkészült az új iskolaépület Esztergom-Kenyérmezőn. Az 1954/55-ös tanév már az Esztergom-Kenyérmezőn felépült új iskolában indult meg tíz (3-3 első és másodikos, és 2-2 harmadikos-negyedikos) osztállyal. Az 1955/56-os tanévben megtörtént

a tanműhely teljes birtokbavétele, s ezzel megteremtődtek az iskolai keretek között megvalósítható szakmai gyakorlati képzés alapvető feltételei. A műhely ekkori felszereléséhez sok segítséget nyújtottak az esztergomi és dorogi üzemek, különösen a Szerszámgépgyár és a Dorogi Szénbányák tavaszán az ország egyes területein jelentős anyagi károkat okozott az árvíz. A szomorú hír hallatára az iskola ifjúsága és tanári kara azonnal kéthetes társadalmi munkát ajánlott fel a nyári szünetből az árvíz sújtotta vidékek újjáépítésének megsegítésére.

1956 május 19-én volt az új iskola avató-névadó ünnepe. A technikum a XVIII. században Selmezbányán tevékenykedő Hell József Károlynak, a bányagépésítés világhírű magyar úttörőjének nevével vette fel; így e naptól kezdve az iskola neve Hell József Károly Bányagépészeti Technikum lett. A névadó tiszteletére az iskola előcsarnokában márványtáblát helyeztek el. Ettől az évtől kezdve hagyománnyá vált az emléktábla évenkénti megkoszorúzása (amely 1970-ben



hoz tartozik 1962-ben készült el az iskola szomszédságában az új kollégium, amely

átkerült az új iskolaépület előcsarnokába) és az ún. Hell-nap megrendezése, amikor a tanítás szünetel és egész napos ünnepi program keretében adózik az intézmény ifjúsága és tantestülete a névadó emlékének. Az 1960/61-es tanévben az iskola

ekkor az iskolával közös igazgatás alá került. Ugyancsak 1962-ben hozták létre a középfok iskolaépületében a Felsőfokú Vegyipari Gépészeti Technikumot, amelyben az első évben csak vegyipari gépész szakon, a következő években már bányagépészeti-  
bányavillamossági szakon is volt beiskolázás.

Az 1969/70-es tanévtől kezdődően



megfordult az eddigi hagyományos két bányász és egy vegyész osztály évfolyamonkénti beiskolázási aránya, s ez a szakágazati összetétel a beiskolázásban 10 éven keresztül (az 1978/79-es tanévig) megmaradt. Az 1979/80-as tanévben a Magyar Villamos Művek Tröszt igénye alapján beindult az iskolában (az országban elsőként) szakközépiskolai formában a középfokú erőműgépész képzés is. Ilyen végzettséggel először 1983-ban kerültek ki tanulók az iskolából. Az 1984/85-ös tanévben került sor utoljára az 1-1 szakközépiskolás bányá-elektrolakatos, vegyipari gépész és erőműgépész osztályaink beiskolázására. Az 1980-as évek közepén a középfokú szakképzés oktatási rendszerében ismét változás történt: a technikusképzésnek egy új, 5 éves képzési formája indult meg. Így iskolánkban az 1985/86-os tanévben a Gépészeti Technikus Szak mindhárom ágazatán (a bányagépész, a vegyipari gépész és az erőműgépész ágazaton) 1-1 első osztály kezdte meg tanulmányait az új technikus tantervek szerint.

Az 1989/90-es tanévben a beiskolázás már számítógépes képzéssel kibővített gépészeti technikus szakra történt mindhárom ágazaton.

Az iskola névváltozása:  
1950. 8. sz. Általános Gépészeti Technikum

1951. Bányagépészeti Technikum  
1956. Hell József Károly Bányagépészeti Technikum

1958. Hell József Károly Bányagépészeti és Bányavillamossági Technikum

1979. Hell József Károly Nehézipari Gépészeti Szakközépiskola.

1991 - 2000. Hell József Károly Műszaki Szakközépiskola

Az iskola történetét bemutató kis múzeum megszületése egykori tanulójának, majd tanárának, Sebestyén Istvánnak köszönhető. Létrehozásának gondolata 2006-ban vetődött fel, és a mindenkori által csak „Sebi”-nek hívott tanár úr által hat éven át tartó szorgos gyűjtőmunka és szervezés meghozta eredményét. 2012. szeptember 29-én avatták fel a Hell József Károly Bányagépészeti Technikum 50 éves történetét bemutató emlékszobát a ma Arany János Általános Iskola néven működő intézmény első emeleti 60 négyzetméteres helyiségében.

A kiállítóhelyen az iskola történetét ismerheti meg a látogató a különféle dokumentumok és tárgyak segítségével. Nem csak a szakmai oktatást mutatja be, de a – sokszor átszervezett, változó feladatú – tanintézmény mindennapjait is. Megtalálhatóak itt a végzős évfolyamok szalagjai mellett a tanulók, majd később az iparban dolgozók eszközei, szerszámai, és számos kitüntetésük, oklevelük. A kiállítás legérdekesebb és a kíváncsi számára is legkedvesebb darabjai az egykori tanuló által használt tankönyvek, füzetek... és azok a „puskák”, amelyek az órákon segítették a dolgozatírást, a vizsgázást.

Új szerzeménye a múzeumnak az a „Kamrafejtés” makett, amelyet Kárai Sándor barátunk készített a Múzeum részére, mely készítésének menete is megtekinthető a képeken. A múzeum több relikviát is kapott az Oroszlányi Bányászati Múzeumtól.

Mednyánszky Miklós

## Érdekvédők a könnyűiparban 2.

### Beszélgetés Varga Mónikával a Lorenz Shoe Group Kft szakszervezeti elnökével



- A szakmunkásképzőt 1994-ben végeztem el, mint cipőfelsőrész-készítő – kezdi a szakmai életpályája bemutatását Varga Mónica. – A cégnél kezdtem el dolgozni először szalagon a tűződében, cipőfelső-részeket készítettem. 2000-ben lettem tűződei csoportvezető, s jelenleg is ezt a pozíciót töltöm be. Tizenhat dolgozó tartozik hozzám a szalagon.

- Milyen a munkarend?  
- Ahol én dolgozom, ott egy műszakos, de vannak olyan részlegek, ahol két műszakban folyik a termelés.

- Mi a cég profilja?  
- Lábbelit gyártunk, prémium-kategóriájú cipőket. Háromféle márkát készítünk. A Högl jobbára alkalmi, fiatalosabb, modern női cipőket jelent, a Ganter sportos, kényelmes, extra szélességű férfi és női lábbelik úttörője és specialista, míg a Hassia a legújabb, klaszszikusan elegáns női divatra összpontosít. Negyvenkét boltunk van világszerte.

Nem raktára gyártunk, hanem megrendelésre, tehát amiket készítünk az már el van adva. A tervbe vett cél az egymillió pár cipő évente, még nem tudjuk, hogy sikerül e teljesíteni, de azon vagyunk. Tulajdonképpen ez egy két tulajdonossal rendelkező családi vállalkozás. A Högl + Lorenz Schuh Holdingot a két család alapította Taufkirchen/Prámban, s a fő termelési telephely 2003-ban került át Martfűre. Rajtunk kívül van még termelőhely Ausztriában és Horvátországban. De más országokból is kapunk a gyártáshoz kiegészítőket.

- Milyen a viszony a szakszervezet és cég vezetése között?

- Nagyon jó a kapcsolatunk a gazdasági vezetéssel, de elmondhatom, hiszen a huszonegy év alatt, mióta itt dolgozom, volt néhány tulajdonosváltás, hogy valamennyiükkel kiegyensúlyozott, jó kapcsolatot sikerült kialakítani, amely így valamelyest megkönnyítette a munkavállalói érdekvédelmet.

- Hogy alakult a szakszervezeti pályád?

- Az iskola elvégzése után rögtön beléptem a szakszervezetbe. 2017 áprilisában, amikor az elődeim nyugdíjba mentek – utólag elárulhatom, hogy erős rábeszélésre – elvállaltam, hogy induljak a választáson, ahol meg is választottak az alapszervezet vezetőjének. Természetesen a gazdasági munkám mellett látom el ezt a feladatot, ami nem könnyű, mert a beosztásom egész embert kíván, így munka közben, a tagokkal való személyes beszélgetéseken túl, nem is igen van lehetőségem az érdekvédelmi munkára, azzal alaposabban csak munkaidőn kívül tudok foglalkozni.

- Milyen garanciák vannak a helyi érdekvédelmi munkának?

- Van egy jól megkötött kollektív szer-

ződésünk, amelyet váltakozó sikerrel tudunk időnként módosítani. A bértárgyalásokról is elmondható ez. Most a minimálbére állunk be. A bértárgyalás nálunk úgy zajlott, hogy akik eleve a minimálbérfellett keresték (32000.- Ft) azok is megkapták, akik már eleve ezen a bérten voltak ezt az emelést azok a dolgozóink is megkapták. Van a cégnél törzsgárda-tagság. Ennek a díjazása úgy nézett ki eddig, hogy ötvenként annyiszor ezer forintot kapott a dolgozó, amennyit a cégnél volt, tehát az első öt év végén ötezer, tíz év után tízezer és így tovább. Ezt emeltük először – hogy a tíz évnél maradjunk -, tizenötezerre, most pedig húszezerre.

- Milyen a szakszervezeti szerveztség?

- Négyezerfővel és ötven fővel dolgozó létszám, ebből olyan nyolcvan fő a szakszervezeti tag. Ez a viszonylag alacsony szerveztség annak tudható be, hogy rendkívül magas a fluktuáció. Sokan lépnek ki, mennek nyugdíjba, az új belépők, akik zömmel fiatalok, pedig nehezen meggyőzhetők. Természetesen nem mondunk le róluk, próbálkozunk, de az eredményességhez hosszabb idő kell.

- Megkeresik a tagok a szakszervezetet ügyes-bajos problémáikkal?

- Az a helyzeti előnyöm, hogy én közöttem vagyok, tehát bármi probléma adódik, ami a szakszervezet segítségét igényli, engem el lehet érni, meg lehet kérdezni. Ezt meg is teszik a munkavállalók, hiszen napi kapcsolatban vagyunk egymással, úgy fordulhatnak hozzám, mint a kollégájukhoz, de ugyanez a helyzet a vezetőtársammal is, aki egy másik munkaterületen dolgozik. Egyébként, ha minden rendben van, akkor az egyes részlegeknél bizalmiak vannak, akik szintén közvetlen kap-



csolatot jelentenek az érdekképviseletet illetően. Jelenleg két bizalmi hiányzik – a fluktuációt, nyugdíjba vonulást már említettem -, az ő pótlásuk most van folyamatban.

- Hogyan jutnak el a legfontosabb információk a tagokhoz?

- Klasszikus taggyűlést a munkarend és a területi megosztottság miatt nagyon nehéz lenne tartani, de egyéb megoldásokat keresünk. Például szórólapokon vagy a bizalmiakon keresztül személyesen adunk tájékoztatást, minden őket érintő témában (Bértárgyalás, munkaügyek stb.)

- Olvastam a cég munkaerő-toborzó plakátján, hogy a dolgozók ingyen cipőhöz juthatnak.

- Ez így van. Évekkel ezelőtt még évente két pár cipőt választhattak, ez mára lecsökkent egy párra. A dolgozók kapnak egy cipőutalványt, s a cég saját cipőboltjában kiválasztják a nekik megfelelő cipőt. Az értéke, ez esetben, nem

számít.  
- Tőled tudom, hogy a szakma mestere lettél.

- Tavaly óta van egy olyan lehetőség, hogy mestervizsgát tehetünk. Ez a cég támogatásával jött létre, s az első ilyen képzésen heten vettünk részt, decemberben végeztünk, s valamennyien sikeresen teljesítettük a mestervizsgát. Nagyon büszkék vagyunk, hogy cipőkészítő mestertként dolgozhatunk. Különböző négyen tagjai vagyunk a szakszervezetnek. (A képen balról jobbra: Kovács Barbara, Varga Mónica, Szalainé Jeneses Tünde és Rojkóné Antal Edit).

- Látod annak előnyét, hogy a BDSZ országos tanácsának a tagja vagy?

- Néha – munkámból adódóan - nehézségbe ütközök ott lennem a testületi ülésen, de az mindenképpen hasznos, hogy első kézből értesülök a döntésekről, amikben magam is részt veszek.

## „A szerszámosláda hordozója” Beszélgetés Turai Eszterrel, a BDSZ tagszervező munkatársával

A szakszervezet ereje a tagságában van. Már-már közhelyszerű megállapítás, de igaz. Minél nagyobb létszámú egy szervezet, annál nagyobb erőt tud felmutatni, annál hatékonyabb a kikényszerítő képessége, érdekérvényesítő szerepe. Amiért létrehozták. Ha sokan vagyunk, komolyan kell, hogy vegyenek bennünket. A BDSZ tekintetében a könnyűipari ágazat az, mely a tagok szervezése terén komoly potenciállal rendelkezik.

Turai Eszter tavaly november óta dolgozik tagszervezőként a BDSZ központi apparátusában. Új fajta tagszervezési és tagmozgósítási módszerek kipróbálására alkalmazták. Milyen célokkal, municióval, elképzelésekkel kezdte el a munkát, s mire jutott e bő félév alatt? Ezeknek a kérdéseknek a megválaszolására ültünk le beszélgetni.

- A BDSZ-nek 2018 óta stratégiai célkitűzése a tagszervezés erősítése – kezdje a választ Eszter - a tagtöbbség és a tagmegtartás. Ez abból a felismerésből fakad, hogy a szakszervezetek, nemcsak itt és nemcsak az országban, hanem mindenhol nagyon súlyos problémákkal szembesülnek. Persze vannak ellenpéldák, jó gyakorlatok, de az általános tapasztalat nem ez, hanem a csökkenő létszám és érdekérvényesítő képesség. Ezt ismerték fel Európában, Amerikában és Magyarországon is egyre több szakszervezetben. Itt több ágazati szakszervezet is elindult ebbe az irányba, mint pl. a Vasas, a Nyomdaipari Dolgozók Szakszervezete, a Szociális Ágazatban Dolgozók Szakszervezete, és a Kereskedelmi Dolgozók Szakszervezete is elkezdte a munkát. Ez az úgynevezett Organizing elnevezés utal az új irányra, arra, hogy bizonyos, olykor régen is meglévő módszereket használjunk modern formában.

- Ez egy projekt, ami lehetővé tette a te alkalmazásodat is?

- Igen, ez egy projekt, amit az IndustriAll Europe fog össze, s ami öt országban működik: Csehországban, Szerbiában, Lengyelországban, Szlovákiában és nálunk. Az öt résztvevő országban változó a helyzet, van, ahol meglévő alapszervezetekkel dolgozik együtt a felvett szervező, van, ahol, hozzám hasonlóan, zöldmezős szervezést csinál. Mind az öt országban azonos az, hogy „külső” embert vettek fel, akinek az elsődleges feladata, hogy kívülről támogassa vagy a régi, meglévő, vagy az újonnan alapított szervezeteket. Nagyon nagy különbség van a zöldmezős szervezés és a meglévő alapszervezeti között. Nyilván a már működő alapszervezetek munkájának

is fontos eleme a tagszervezés, s a projektnek is van egy erre irányuló része, de engem elsősorban azért alkalmaztak, hogy a zöldmezős cégeknél szervezzék tagokat, hozzák létre alapszervezeteket.

- Már említetted, de nem magyarul. Mi az az Organizing?

- Az Organizing, vagy ahogy esetlenül lefordíthatjuk szervezésre, tagszervezésre egy eszköztár, egy „szerszámosláda”. Ezeknek az eszközöknek egy része valószínűleg a legtöbb szakszervezetnek teljesen új, de egy része olyasvalami, amit sok szakszervezet is csinál. Sok alapszervezetben működik, vagy működött. Vannak az úgynevezett kulcsemberek, akikre felnéznek, akikben megbíznak az emberek, akik a kiállításukkal a tekintélyükkel vezető szerepet töltenek be. Őket kell megtalálnunk. Nekem, külső szervezőként, a munkahelyeken. És külön jó, ha ezek az emberek már bizalmiak, titkárok, aktivisták, szakszervezeti tagok, de ez nem feltétlenül van így. A közösség kulcsemberei sokszor nem szakszervezeti tagok még. Az is lehet, hogy eleinte bizalmatlanok a szakszervezettel, akkor is meg kell próbálni meggyőzni és bevonni őket.

- Mi a szervező munkája, azon túl, hogy nyilván szervez?

- Elengedhetetlen feladata, hogy megtalálja azokat a bizonyos kulcsembereket, meggyőzze őket és velük együtt dolgozzon, adjon nekik segítséget, támogatást, és közösen kampányoljanak. Ennek során megkeresse, hogy mik azok a problémák, amik a hétköznapokban zavarják az embereket. Amik foglalkoztatják otthon, amik témát szolgáltatnak a munkahelyen, amiről beszélnek, vitatkoznak, véleményét formálnak. Ezek lehetnek aprónak tűnő, de számukra lényeges dolgok, mint hogy megoldatlan a szellőzés az üzemben, de kiterjedhetnek a megélhetési gondokra, egzisztenciális problémákra is. Ezek ismeretében lehet közel kerülni az emberekhez, megszólítani őket, bekapcsolódni az őket érzékenyen érintő vitákba, megpróbál-

va közösen választ találni a felmerülő kérdésekre. A szervezők – mind az öt országban - egyrészt járnak felkészítőkre, másrészt a munkájuk során rengeteg új tudásra, tapasztalatra tesznek szert. Én magam is rengeteget tanultam ez elmúlt hónapokban azokról, akikkel

szerszámot kell elővenni. Erről nincs felhalmozott tudás Magyarországon, nekünk kell kikísérletezni a célra vezető megoldásokat. Amit biztosan vállalni lehet, hogy ennek a projektnek a végére lesz a BDSZ-ben felhalmozott tudás, ezeknek a kísérleteknek az eredményéről. Az eddig eltelt időben sokat tanultam arról, hogy hogyan lehet információkat gyűjteni egy cégről, hogyan lehet megközelíteni a dolgozókat, hogyan lehet kommunikálni velük, hogy ne riasszam el őket, ugyanakkor őszintén és nyíltan beszéljek arról, hogy rájuk van szükség ahhoz, hogy segíteni tudjak nekik. Természetesen a BDSZ-en belül is tudjuk ismertetni a módszert, tudunk segíteni a szervezésben, ha az alapszervezetek részéről van rá igény. A projekt része a későbbiekben aktivista hálózat létrehozása a BDSZ-en belül.

- Ahogy látom, ebbe a munkába a kudarc is

bele van kódolva.

- Eljőhet egy olyan pillanat is a szervezőmunkában, amikor el kell engedni a céget. Konkrét élményem is van ilyenről. Többszöri beszélgetés során, melyben érintett volt a dolgozói létszám 15-20%-a, kiderült, hogy bár a fizetések alacsonyak, de amúgy jó a kapcsolat a cég vezetésével, tulajdonképpen nincsen nagyobb probléma, jó ez így, ahogy van, nem kell bekavarni szakszervezet létrehozásával. Mert még a végén rajtuk csattan az ostor. Előfordul az is, hogy néhány emberben eleinte van érdeklődés, látszólag meg van az akarat, hogy megváltozzon pozitív irányba a helyzet, de amikor kiderül, hogy ebbe munkát kell fektetni, felelősséget vállalni, nyíltan konfrontálódni, visszariadnak és szétfoszlik a szándék.

- Hogyan lehet a cégekhez eljutni?

- Többféle módja van. Vannak a hivatalos adatok, amelyek nyilvánosak, ezekhez hozzá lehet férni. Lehet az interneten kutakodni, keresgélgni, a Facebookon a kommentek között, aztán a Google-n is van ilyen, hogy cégek értékelése. A dolgozók megközelítésének két fő módja van. Az egyik, hogy odamegyek a gyárkapuhoz és megpróbálom elcsípni őket. Ez vagy lehetséges, vagy nem. Ha egy ipari parkban található a cég és a dolgozókat buszok szállítják, illetve gépkocsikkal közlekednek és én be sem léphetek a területre, akkor ez nem járható út. Én eddig olyanokat választottam ki, ahol volt egy buszmegálló a közelben, vagy oda tudtam menni a munkahely bejáratához, ahol műszakváltáskor találkozhattam az emberekkel. Ilyenkor az a módszerem, hogy fokozatosan közelíték a lényeghez. Nem rontok ajtóstól a házba, nem nyomom az orruk alá a belépési nyilatkozatot. Kérdőívvel megyek oda, amiben kérdések vannak a személyes munkahelyi tapasztalataikat illetően. Ha említ egy problémát, visszakérdezek, hogy néz ez ki a hétköznapokban, mit gondolnak adott kérdéskörrel a kollégák, s ezzel megtörténik a kontaktus felvétel, ami már alapja lehet a továbbiaknak. Az emberek alaplól gyanakvók, s nem szívesen adnak magukról adatot, de egy tízperces beszélgetés elég ahhoz, hogy feloldódjanak, s ha megkérdezem, hogy akarják-e folytatni a beszélgetést, sokan gond nélkül megadják a telefonszámukat, vagy e-mail elérhetőségüket. Ez lehetőséget ad

arra, hogy a segítségükkel eljuthassak más kollégákhoz, ami által képet kapok arról, hogy milyen a közhangulat, s ez meghatározza a tovább-lépés irányát.

- Mi az a hideg megkeresés?

- A Facebookon történő megkeresés. Talán itt látom annak előnyét, hogy nő vagyok, hiszen sokan ódzkodnak attól, nyilvánvalóan a rossz tapasztalataik következményeként, hogy reagáljanak, számukra ismeretlen, megkeresésemre, de nőként több bizalmat szavaznak nekem. A névjegynél van, aki kiírja, hogy melyik cégnél dolgozik, s rá tudok írni, hogy van-e kedve a munkahelyi tapasztalatairól nyilatkozni, amit természetesen bizalmasan kezelünk. Kedvező élményem ezzel kapcsolatban, hogy sokan vannak, akik hajlandók beszélni. A zöldmezős szervezés arról is szól, hogy nagyon sok próbálkozás és aztán a remény, hogy jön rá visszajelzés. Számos levelet kell szétküldeni, s minél nagyobb ez a szám, annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy visszaírnak, s található bennük olyan, amely használható szál a tagszervezésben. Készítettünk alelnök-asszonnyal egy online kérdőívet is, amelyet időről-időre terjesztünk.

- Eddig mire jutottál?

- Tíz cégnél próbálkoztam alapszervezőként, s úgy hatvan emberrel beszéltem hosszabban. Belépett néhány dolgozó egyéni tagként, de a cél az, hogy olyan céget találjak, ahol a dolgozók egy jelentősebb csoportja közösen szeretne tenni a jobb körülményekért. A módszert illetően egyszerre foglalkoztam több céggel. Most úgy néz ki, hogy van egy cég, ahol az ismerőseim csináltak korábban kutatást, s van néhány interjúalanyunk. Ez egy nagy gyár, s ha beindulna a szervezés, az lekötne minden kapacitásomat, ezért most erre az egyre fogok fókuszálni. Ez egy sajátos helyzetű munkahely. Kevesebb, mint a fele saját dolgozó, a többi kölcsönzött, külföldi munkaerő.

- A már funkcionáló szakszervezeti vezetők tudnak segíteni?

- Fennáll, mint kézenfekvő lehetőség, hogy a BDSZ-es tisztségviselők, tagok segítségét kérjem, hogy amennyiben van tudomásuk olyan cégről, ahol felmerülhet alapszervezet alapítása, szóljanak, mert ezzel bővíti a célvállalatok sora. Többször elhangzott már, hogy arra lehet építeni a tagtöbbséget, ami a hétköznapokban zavarja a dolgozók többségét. Ezek „forró” témák. Ezek legfőbb tudói a titkárok, bizalmiak, de egy dolgozói kérdőív jól összerakva, olyanokhoz is kapcsolatot létesíthet, akikhez egyébként nehéz eljutni. Vannak különben olyan, a munkahelyi közösségeket mozgató módszerek, eszközök, amelyek még nem sztrájkot, munkabeszüntetést jelentenek, mégis egyirányú cselekvésre ösztönzik a munkavállalók egy meghatározott csoportját. Mindig az adott cég helyzetétől és a közösségtől függ, hogy milyen eszközt érdemes alkalmazni. Az adott céget pedig az ott dolgozók ismerik a legjobban. Ha van rá igény, szívesen ötletelek közösen bármelyik alapszervezettel a lehetőségekről. Keressen bátran, akit bővebben érdekel a téma a bdsz.turai@gmail.com címen vagy a 06202556899-es telefonszámon.

- Van munka bőven. Nyilvánvaló, hogy pár hónap nem elég arra, hogy számokban kifejezhető, tömeges tagszervezési eredményt produkálj. Az eddigiekből talán olvasóink számára is kiderült, hogy milyen erőfeszítéseket, milyen következetes és kudarcoktól egyáltalán nem mentes munkát kell elvégezni ahhoz, hogy bővíljen a BDSZ taglétszáma, hogy megmaradjon a reprezentativitás, s az ezzel járó érdemi cselekvési, érdekvédelmi képesség.

Sok sikerélményt kívánok! Ez mindannyiunk érdeke.



kapcsolatba kerültem a munkám során. De, ami még fontosabb: a szervezők a fenti tevékenységekkel tudják segíteni a szakszervezetet a tagszervezést illetően.

A projektben alkalmazott szervezőknek vannak eszközeik arra, hogy egy alapszervezet minél több dolgozót bevonjon akciókat szervezzen. Vannak kommunikációs módszerek arra, hogy az eleinte elzárkózó dolgozóknak „elültesük a bogarat a fülében”, felkeltjük az érdeklődést a szakszervezet iránt.

- A zöldmezős szervezés miben különbözik a hagyományos szervezéstől?

- Azzal kezdem, hogy ez is kétféle lehet. Az egyik, hogy az ott dolgozók határoznak úgy, hogy szükségük van a szakszervezetre és megkeresnek egy szakszervezetet. Ez ideális helyzet, a szervező erre az akaratra már tud építeni. Az én praxisomban ilyen még nem volt, én olyan helyeken jártam, szőlőttermek, ahol munkavállalókat, ahol nem volt még ilyen kezdeményezés. A tevékenységem lényege, egyrészt, hogy megtaláljam ezeket az embereket, beszélgessek velük, hogy kiderítsem, van-e bennük szándék, igény a szakszervezetre. Ha a közösség nem akarja ezt, nem áll készen erre, nem lehet rájuk erőltetni. Hiába érvelek a szükségességéről, az előnyeiről, nem járok sikerrel. Ha a várható juttatások miatt be is lép pár ember, ez nem lesz elég egy működőképes alapszervezethez.

- Tehát – hogy egy furcsának tűnő hasonlattal éljek - nem porszivó-ügynök vagy, hogy rátukmáld az árut az ügyfélre, hogy feltétlenül aláírassd a belépési nyilatkozatot.

- Egyáltalán nem. Hosszú távú elkötelezettségre van szükségünk. Arra, hogy a megalakult új közösség tudatos munkát végezzen az érdekérvényesítés területén, képes legyen a munkavállalói jogok képviselésére, s védelmére, a munkaharchoz rendelkezésre álló eszközök és módszerek használatára. Mindenki szeretne jobb körülményeket magának a munkahelyén. De én csak akkor tudom őket támogatni és segíteni, ha ők maguk is tenni akarnak ezért. Ez a zöldmezős szervezés, amit én csinállok, hogy nincs előzmény, nincs kezdeményezés, nincs kapcsolat, ez eléggé kísérleti projekt. Ebben sok a bizonytalan tényező. Minden projekt, minden cég más. A képletessé szerszámosládából, amiben benne vannak a szervezéshez szükséges eszközök, mindegyikhez más, az adott feladathoz passzoló

## Konferencia és ifjúsági rendezvény

Az IndustriAll Europe középtávú konferenciájára Thesszalonikiben, Görögországban került sor, május 31. és június 1. között, „Hatalom az Unióban” szlogen alatt. A BDSZ-t Rabi Ferenc elnök és Beöthy-Fehér Szabolcs nem-

zetközi titkár képviselte.

Ugyanítt, május 30-án, külön ifjúsági rendezvényt is tartottak, „A fiatal ipari munkavállalók erős hangja Európában” címmel, melyen Turai Eszter a BDSZ tagszervező munkatársa is részt vett.



## Mit üzen a múlt? A nemzetiségek és a szakszervezetek

Azt kérdezte egy jó barátom, miért irogatsz, mindig a múltról, az senkit nem érdekel, más a világ. Erre mindig azt mondom, gyökerek megismerése nélkül, nem tudunk jó válaszokat adni a ma kérdéseire.

Hiszem, ami még nagyon fontos, a családi gyökerek megismerése nélkül gyökértelenek vagyunk. A szakszervezeti múlt ismerete nélkül sincs meg az a támaszunk jelen, napi küzdelmeihez, amit eleink küzdelmeinek ismerete adhat. Olvasgatva a Szakszervezeti Értesítő régi számait, a Szakinfó 20 évvel ezelőtti számát, jutottam oda, meg kéne írni, a kezdetekben miképpen foglalkoztak a szakszervezetek a velünk élő nemzetiségekkel. Annyiféle megközelítést hallunk, talán segítenek a múlt üzenetei.

A magyarországi munkások első generációiban, pontos adataink az időszakról nincsenek, valószínűsíthető, hogy a magyarok voltak kisebbségben. 1849. július 28-án, fogadta el a magyar nemzetgyűlés utolsó ülésnapján hazánk és Európa első nemzetiségi törvényét. A nyelvhasználati és azzal szorosan összefüggő hivatalviselési és oktatási jogok újra szabályozásával biztosítani kívánta a lehetőséget „minden népiségnek szabad fejlődésének”. Magyarországon ez első sorban kulturális egyenlőséget jelentett. A szabadságharc bukása után a jogszabály gyakorlatban nem valósulhatott meg.

A kiegyezés utáni iparosodás szakmunkás igényét a monarchia fejlettebb régióiból, illetve Németországból oldották meg. Az erősödő szakszervezetek egyenrangúnak tekintették a más nemzetiségűeket, szolidárisak voltak velük. Az „1868. évi XLIV. törvénycikk a nemzetiségi egyenjogúság tárgyában”

178-a szerint „...a közoktatás sikere, a közművelődés és közjólét szempontjából az államnak is legfőbb célja levén; köteles ez az állami tanintézetekben a lehetőségig gondoskodni arról, hogy a hon bármely nemzetiségű, nagyobb tömegekben együtt élő polgárai az általuk lakott vidékek közelében anyanyelvükön képezhessek magukat egészen addig, hol a magasabb akadémiai képzés kezdődik.” A nemzetiségek bíróságokon anyanyelvükön képviselheték magukat. Nagy előre lépést jelentett a nyelv a kultúra gyakorlásában, ha az adott körzetben az adott nemzetiségi lakosok aránya elérte a 20%-ot. Biztosította a nemzetiségi egyesületek létrehozását, amennyiben az nem a magyar államegység megbontására szerveződött.

„Az Eötvös József által szerkesztett 1868. évi nemzetiségi törvény nem csupán a magyar, hanem az egyetemes európai jogtörténetben is korszakos alkotásnak tekinthető, hiszen ez volt az első olyan jogszabály, amely a nemzeti kisebbségek védelmét szolgálta.

Az 1868:38. tc. nem elégitette az országban élő nemzetiségeket, akik kollektív jogokat (mindenekelőtt politikai-, területi autonómiát) követeltek. A magyar állam az oktatási, anyanyelv-használati jogok biztosítására hajlandó volt, ám ezen a határon nem kívánt túllépni.

Az 1890-es évektől a külföldön tanult, illetve külföldről bevándorló szakmunkások helyét átvették azok a munkások, akik az ország magyar környezetű ipar területein éltek. Elsősorban magyarnak tekintették magukat, még akkor is, ha nevük más eredetet jelzett.

Az 1900-as népszámlálás adatai szerint az ipari munkásság 57 %-a a bányászok 32,2%-a volt magyar anyanyelvű.

Az 1910-es népszámlálásnál ugyanez 63,1%, illetve 45,1% volt. Az egyes iparágakat tekintve változóan alakult a magyar anyanyelvű munkások száma: a papíriparban 36,7%, a fa-és csontiparban 40,5%, a fonó és szövőiparban 44,9%, a kő-, föld-és agyagiparban 57%, az építőiparban 58,9%, a vasiparban 59%, a bőriparban 60,7% volt.

A nem magyar anyanyelvű munkások száma a nyersanyag lelőhelyek közelében, a városoktól távoli településeken volt nagyobb. Budapesten a gépiparban foglalkoztatottaknál 87-88 % volt magyar.

A fővárosban, a városokban – szervezhető munkásoknál növekedett a magyar nyelvűek száma. Az 1910-es népszámlálás adatai szerint a magyar anyanyelvűek 58%-ot, a magyarul tudók 75,5%-ot tettek ki. A nem magyar anyanyelvű munkásság Magyarország ipari peremterületein dolgozott, s szinte bevetetlen volt a szakszervezeti mozgalom számára. Mélyültek az ellentmondások a főváros, városok magyar anyanyelvű többsége és a perem kerületek, távoli országrészek nem magyar anyanyelvű többsége között. A Szakszervezeti Tanács igyekezett támogatni az MSZDP nemzetiségi szekciói által kiadott német, román, szerb és szlovák nyelvű munkáslapokat, az érintett szakszervezetek is adtak ki a nemzetiségek nyelvén röpiratokat, naptárakat.

A szakszervezeti- és a pártajtóban megfogalmazták a nemzetiségek problémáival kapcsolatban, hogy az majd a távoli célban, a szocialisztikus társadalomban valósul meg

Nem tartották szükségesnek önállósulásukat, a nemzeti sajátosságok megőrzését. Később ismerték fel, hogy jobban oda kellett volna figyelni önállósulási

elképzeléseikre. Kevés energiát fordítottak sajátos gondjaik megoldására. A szakmai szervezeteken belül önálló csoportokat szerettek volna létrehozni. Voltak, akik szerint a nemzetiségi csoportok külön működése gyengítette az összmozgalmat.

A szakszervezetek nem léptek túl tehát az 1868.évi nemzetiségi törvényen, nem adtak választ a nemzetiségek önazonosulási törekvései kifejezésére. Kevés volt, hogy elítélték az erőszakos magyarosítási törekvéseket. Így az 1907:XXVII. törvénycikkben foglaltakat a nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti neptanítók járandóságairól. Az indoklásában olvasható: ...ebben az országban ne lehessen iskola, mely az állami és nemzeti érdeket nem szolgálja. A Lex Apponyinak is nevezett törvény minden oly népoktatási tanintézetekben, amelyekben az állam nyelve van egyedüli tanítási nyelvvül bevezetve, ez az állapot többé meg nem változtatható. Az összes elemi népiskolák ismétlé tanfolyamában a tanítás nyelve a magyar. Ezek az intézkedések érvényesek voltak a községi elemi népiskolákban is. Jelentősen csökkent ezért a nem magyar tannyelvű iskolák száma Magyarországon, növelve a nemzetiségek beolvadását. Itt jegyezzük meg, hogy Apponyi Albert kultuszminisztersége idején (1906-1910) született meg. Az elemi népiskolai oktatás ingyenességéről szóló törvény (1908) is, mely az állami, felekezeti és községi elemi népiskolákban a mindennapi és ismétlé oktatást ingyenessé tette, sokat tett az analfabetizmus csökkentésében.

A nemzetiségek, az MSZDP az általános és titkos választójog kiterjesztésében látták a megoldást. Az 1910-es választások után az MSZDP formális szövetsé-

get kötött a Függetlenségi Pártból kivált Justh-párttal. „az általános választójog megszünteti az osztályuralmat, véget vet a vallási villongásnak, a nemzetiségi viszállyal és általános békét, megértést, szeretetet teremt.” A szakszervezetek is a választójogi küzdelemre összpontosítottak.

1911-től a szakszervezetek hozzájárultak a nemzetiségi bizottságok költségéhez. Így sikerült elérni a nemzetiségi szocialista újságok hetilapként való rendszeres megjelenítését, és számos agitációs röpirat, brosúra kiadását a magyarországi nemzetiségek nyelvén. A szakszervezeti könyvtárakban a magyar mellett elsősorban a német és szlovák nyelvű könyvtárolmány gyarapodott, s a század második évtizedében jelentős öntevékeny kulturális tevékenységgel találkozhatunk a nemzetiségi munkások lakta centrumokban, Aradon, Temesvárott, Újvidéken, Pozsonyban és Budapesten.

E néhány gondolat is jelzi, hogy a nemzetiségi kérdés igen nagy jelentőségű, hiszen az élet minden területét érintette a különböző nemzetiségű munkások együttélése során, a munkahelyeken és a szervezeteikben.

Voltak tiszteletreméltó törekvések, tettek erőfeszítéseket a nemzetiségekkel való együttműködésre, azonban nem sikerült megtalálniuk a közös hangot a nemzetiségek önállósulási törekvéseire. Ma már tudjuk, nagy árat fizettünk. A tanulságokat talán napjainkban is hasznosíthatjuk.

Lux Judit

Lásd bővebben:

<https://rubiconintezet.hu/project/mikor-született-meg-az-elso-magyarorszagi-nemzetisegi-torveny>

[https://folyoiratok.oh.gov.hu/sites/default/files/article\\_attachments/upsz\\_2011\\_11-12\\_21.pdf](https://folyoiratok.oh.gov.hu/sites/default/files/article_attachments/upsz_2011_11-12_21.pdf)

<http://www.huszadikszazad.hu/1911-majus/politika/a-justh-part-es-a-szocialistak-aradi-gyulese>

## Harminc éves az ajkai Bányász Kulturális Egyesület

Az ajkai Bányász Kulturális Egyesület fennállásának harminc éves évfordulóját ünnepelte a padragkúti művelődési házban. A bányászati kitermelés csökkenésével, a bányák bezárását követően az Egyesület

létrehozása, kulturálisan kiemelkedő szempont volt a térség és bányászok, családtagok életében. A jubileumi emlékműsor is erősítette a hagyományörzést, a bányász közösségek összetartozásának jelentőségét.



A rendezvényen közreműködött Ajka Város Bányász Fúvószenekara, az óvodások Kösöntyű gyermek néptánccsoportja, az Ajka-Padragkút Tánccsoport senior csoportja, valamint az Ajka-Padragkút tánccsoport, melyeket a Naszály zenekar kísérte. Az ünnepelőket zenés-táncos műsorral köszöntötte az úrkúti Orfeum Operett Musical Társulat.

A bányabezárásokat követően megszűnt a biztos anyagi háttér, így az Egyesület működése is a Bányászszakszervezet, a helyi önkormányzatok, felajánlások és pályázati források révén folytatódhatott. Az ünnepség során meghatározó egyesületi képviselők, tagok osztották meg gondolataikat.

Győr Sándor, a Veszprémi Szénbányák Vállalati Szakszervezeti Bizottsága nyugalmazott titkára visszaemlékezésében elmondta, hogy 1923-ban a bánya területén megalakult az első olvasókör, 1924-ben a Bányász Fúvószenekara, 1973-ban

a Padragi Bányász Férfikórus, 1976-ban a Borostyán Férfikórus, 1957-ben a Bányász Táncegyüttes, amelyik 1977-től Ajka-Padragkút Táncegyüttes néven szerepel. Ebben az időben az erömű amatőr színjátszóin kívül a bánya adta a többi kulturális csoportot. A művelődési ház vezetői, Lémon György, Kurali Endre, Krepsz Attila és Oravec Edit is sokat tettek azért, hogy a bányászati szakmakultúra fennmaradjon.

Blaskó Sándor a Bányász Kulturális Egyesület elnökségi tagja, a Padragi Bányász Hagományörző Kör alapító tagja beszédében kiemelte az egyesület meghatározó vezetőit, Tamaga Ferencet, Bolla Jánost, Meggyesi Józsefnét, illetve a jelenlegi elnököt Oravec Editet is. A bányák bezárását mindenki nehezen élte meg, a bányászok lelkének egy része is a föld alatt maradt, de a hagyományápolás, az egyesületi munka, a bányász közösségek életben tartása meghatározó volt a szakmakultúrában dolgozók számára.

Harminc évvel ezelőtt azért hozták létre az Egyesületet, hogy emlékezzenek a múltra, a bányász értékekre, hagyományokra, valamint a bányászati ünnepeket, a helyi Bányásznapi, Borbála napi ünnepeknek továbbra is megtartásra kerüljenek.

Oravec Edit elnök köszöntőjében kiemelte, hogy számára az elmúlt évtizedek legemlékezetesebb eseményei az Ajka-Padragkút táncegyüttes ötvenéves évfordulójának megünneplése, Padrag fennállása ezeréves évfordulójára előadott István, a király rockopera, valamint a Bányász Művészeti Fesztivál, amelyre az ország minden részéről több száz táncos, zenész, mazzorettes érkezett.

Szakszervezetünk képviselőjében a Bányász Kulturális Egyesület részére a BDSZ elismerő oklevélét egy rövid köszöntő kíséretében adtam át Oravec Edit elnök asszonynak, elismerve az Ő és az Egyesület három évtizedes munkáját.

Beóthy-Fehér Szabolcs

## Kihelyezett elnökségi ülés



2023 május 3-án Gyöngyösorosoziban tartotta ülését a BDSZ elnöksége.

A testület tagjai előbb bányalátogatáson vettek részt, majd megtartották soron következő ülésüket, melyeken az alábbi napirendi pontokat tárgyalták meg:

- Tájékoztató a bányánál zajló rekultivációs tevé-

kenységről, a foglalkoztatásról.

- A Könyvüipari Szakmai Nap programjának elfogadása.

- Tájékoztató a tagszervezésben elért első eredményekről.

- Különfélék.

## Bőrös találkozó

A Bőripari Dolgozók Szakszervezetének volt munkatársai, tisztségviselői, látogatáson voltak a mártfői nyugdíjas alapszervezetnél. Nosztalgiaztak, jó ebédet és finom sütit ettek, közben kicsikét „dol-

goztak” is. Na és gyönyörködtek a szép cipőkben, és vettek is jó párat.

A résztvevők egyöntetű véleménye szerint, jó volt visszaforgatni az idő kerekét egy kicsit, jó volt beszélgetni, visszaemlékezni a régi szép időkre, hiszen az elmúlt negyven-ötven-hatvan évüket együtt töltötték a szakszervezetben.



## Családi nap Tállyán



A BDSZ Colas Északkő Bányászati Kft Szakszervezeti Bizottsága 2023. május 13-án családi napot szervezett a tagjai és családtagjai számára Tállyán a Hollókői Mihály Pincészetben. A nap folyamán kötetlen beszélgetés volt, ahol a tagok jobban megismerhették a családtagokat. A rendezvényt egy finom ebéd és több borból összeállított borkóstolás színesítette. Napunk jó hangulatban telt, melyet a visszajelzések is igazolnak. Tagjaink remélik több ilyen vagy ehhez hasonló programot szervezünk számukra.

**Benkő Tamás**  
szakszervezeti titkár

## Te szedd akciót az oroszlanói nyugdíjasoknál

A több napot felölélő esemény utolsó napján negyvenhatan voltunk!

A BDSZ nyugdíjas csapata egy öt köbméteres konténer plusz húsz darab zsákot rakott meg. A Kerékpáros csapat a gimisek-

kel közösen a pusztavámi úton zsákolnak.

A jól végzett munka után mindenkinek jölesett a gulyásleves és a finom lekváros bukta. A nap végén egy ajándécsomagot adtam át Szabó István leköszönő vezető-

ségi tagunknak, elismerve sokéves, lelkiismeretes munkáját.

Köszönöm szépen az aktív részvételt mindenkinek.

T. L.



## Hagyományápolás „szabadtéri konyhában”

A mór-pusztavámi bányász nyugdíjasok az idén is részt vettek az immáron hagyományos Ezerjő Fakanálforgató főzőversenyen, ahol a borral készült ételek szerepeltek, s amelyen ezúttal mexikói ragu volt a menü, vajúr módra. A bányászok csapata különdíjban részesült.



## Padragi Hagyományörzők az Oroszlányi Bányászati Múzeumban



A közös, kollektívát erősítő szabadidős tevékenység mindig is a szakszervezeti élet egyik fontos alappillére volt. A jó hangulatú, ugyanakkor az ismereteket is bővítő rendezvények, sokáig témát szolgáltatottak az egymás közötti beszélgetéseken, felidézést jöleső érzéssel töltötte el a benne résztvevőket. Erősítette az összetartozás érzését, egyé kovácsolta az adott kollektívát. Nincs ez másképp most sem!

Ennek szellemében a Padragi Bányászati Hagyományörző Kör 2023.

június 2-án – hatvanhét fővel – az Oroszlányi Bányászati Múzeumba tett kirándulást. A helyi bányászalapszervezet vezetőségének kíséretében tekintették meg az ország egyik legszebb kiállító helyét, majd a helyszínen készített ebéd (Finom gulyásleves, pogácsa, s különleges lekváros bukta!) utána felújított majki kastélyt látogatták meg.

Az egynapos kirándulás mély nyomatokat hagyó élményekkel gazdagította az egykor ős szakmát gyakorló, nehéz fizikai

munkát végző bányászokat és hozzátartozókat. Az eseményről Kárai „Keszeg” Sándor, a „bányászahagyományok fotósa” készített számtalan felvételt, vizuális emlékké rögzítve a közös programokat.

Karnics Miklós, a hagyományörző kör elnöke és Torma Lajos, az OBEDSZ elnöke megegyezett abban, hogy a hasonló és egykori bányászatot megidéző rendezvényeket, a Kör nevéhez méltó módon, hagyományossá teszik.

- torma -

## Egy költemény

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1									11				13		
2															
3						2									4
4															
5															
6						5									
7															
8	10														
9									6		9				
10															
11			7												
12										1					
13				12											
14															
15	3														8

Ha helyesen tölti ki az ábrát, a jobb alsó sarokban megszámozott négyzetek betűit összeolvasva Ady Endre egyik, a bányászathoz is köthető versének címét kapja. Ez a cím a beküldendő megfejtés.

### VÍZSZINTES:

1. Rímél – heveny. 2. Hatalom, tiszttség – arab eredetű női név. 3. December 13-án ünnepelheti a névnapját – huzat – szerelmi viszony, idegen szóval. 4. Község Tolna vármegyében – ... curulis; elefántcsontszék – lutécium vegyjele. 5. ... Lauda; korábbi Forma-1-es pilóta – norvég hírügynökség – ... kezdve; azóta. 6. ... Oldfield; angol zenész – ... és Brindisi; humorista duó – római viselet. 7. ... személy; akinek a neve a kérelem végén szerepel – információ egysége. 8. Korzika része! – afrikai nyelv – idő előtti – ... Pacino; filmszínész. 9. Régi időkbeli származó – üvegfenyű földpát. 10. Duplán: börtön – előhívószó – Sean ...; Oscar-díjas színész. 11. Znojmo német neve – híres indiai színész – ...dráma; a modern opera előzménye. 12. Ajándékoz – Azok a csodálatos ... fiúk; amerikai filmdráma – ... Tyler; brit rockénekesnő. 13. Elrongyolódik – korábban sikeres holland női trió – ír autók jelzése. 14. A nyugati gótok királya volt – szilárd jellemű. 15. Gyermeknevelési támogatás, röviden – kiöregedett gépkocsik, roncsok lerakóhelye.

### FÜGGŐLEGES:

1. Birtokos névmás – eszköz hosszúság megállapítására. 2. Francia városból való – tetőfedő anyag. 3. Gyári munkás, becézve – horvát olaj-

cég – ... victis!; jaj a legyőzötteknek! 4. Széf belseje! – Kipling farkasa – község, korábban Encs része volt. 5. Fejér vármegyei város – repülő csészealj – afrikai ország. 6. A Peipus-tó másik neve – riadó – lakberendezési áruházlánc. 7. Főnévképző, -ság párja – város Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében. 8. Falatnyi reggeli! – csillag, angolul – ... Jozseliani; grúz-francia filmrendező – Locomotiv ...; Presser Gábor zenekara. 9. Hirtelen nem tud megszólalni – gyakori oroszlanó név. 10. Émelyítő – gyűrű alakú korallzatony – ... Lancaster; amerikai színész volt. 11. Tündér ...; Szabó Magda meseregénye – trombitahang – mozi, angolul. 12. Azért – amerikai síparadicsom – néma néma! 13. Csekély méretű – zöldeskékbe játszó szürke szín – meggyfajta. 14. Orvosi szakrendelés – Philippe ...; francia színész volt. 15. Analfabéta – aranyérmes.

### A rejtvénypályázat nyertesei

A márciusi rejtvényünk helyes megfejtése a következő: BERGMÁNDLI BÁNYATÖRPE. PERMONYIK.

A nyertesek: Ádám Julianna, 3023 Petőfibánya, Apci út 3.; Lakatos Anita Dóra, 6237 Kecel, Móra F. u. 1.; Soós Jánosné, 7300 Komló, Petőfi u. 25.

A nyereményeket postán küldjük el.

## Vastoll

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége (MUOSZ) 1990 évtől minden évben március 15-én ünnepli meg a Magyar Sajtó Napja ünnepséget emlékezve, hogy ezen a napon nyomtatták ki a magyar sajtó első szabad termékeit, a 12 pontot és a Nemzeti Dalt, kihirdették a polgári sajtószabadságot, amit április 11-én törvénybe foglaltak. Ez fordulatot jelentett a korábbi szigorú cenzúra időszakához képest.

Az ünnepségen – melyre március 14-én került sor a MUOSZ székházában – szakmai díjak átadására is sor került.

Ennek keretében dr. Horn János, aki közel három évtizede a MUOSZ tagja VASTOLL díjban részesült. Írásai, mivel az újság állandó szerzője, szinte minden Bányamunkás lapszámában olvashatók.

Gratulálunk!



- i - n -

## BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA-  
ÉS IPARI DOLGOZÓK  
SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

Főszerkesztő: Hámori István Péter • Szerkesztőség: 1068 Budapest VI. Városligeti fasor 46-48.

Telefon: 322-1226 • Fax/üzenetrögzítő: 351-7758 • E-mail: bdsz@banyasz.hu •

A Bányamunkásban megjelent cikkek interneten is hozzáférhetőek: www.banyasz.hu • Kiadja és

nyomja a Nyomdort Kft. • Tel.: 06 30 825-4084 • Felelős kiadó: Rabi Ferenc • ISSN 0133-6630